

MANJINSKI FORUM

Lipanj 2010.

Broj 38/Godina VII

Intervju s Furiom Radinom (furio@idi.hr), zastupnikom talijanske nacionalne manjine u Hrvatskom saboru i predsjednikom saborskog Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina

PROMJENILO SE ONOLIKO KOLIKO JE U OVOM MOMENTU TREBALO

U pravilu imate dvije reakcije kada su u pitanju ovako veliki zahvati, odnosno ustavne promjene. Prvi je onaj koji kaže da je promijenjeno previše toga, a drugi da je promjena bilo premalo. Ja bih rekao da se promijenilo onoliko koliko je u ovom trenutku trebalo. No ako me vi pitate da li bi trebalo imati drugačiji i bolji Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina moj je odgovor - da. Manjinska bi samouprava trebala biti organizirana na jedan drugačiji i bolji način i kad tad, a što prije to bolje, morati ćemo ući u ozbiljne promjene na tom planu.

• Što su nacionalnim manjinama donijele ustavne promjene, odnosno promjene Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina?

Same ustavne promjene su relativno male, ali značajne. U preambuli Ustava sada su svoje mjesto našle sve nacionalne manjine.

Što se samog Ustavnog zakona tiče situacija je složenija jer su u početku vršeni pregovori oko jednog djela prava ali se ubrzo uvidjelo da je nužno proširivanje. Javnost ima krivi dojam da je su se ta proširenja dogodila u jednom danu, međutim te su se rasprave vodile zapravo godinama. Prije svega oko dodatnog prava glasa. Manjine ispod 1,5 posto sudjelovanja u stanovništvu, ostvarile su sada svoje ustavno pravo da koriste opće i posebno pravo glasa kumulativno, a ne alternativno. Sada će se to nužno morati regulirati i izbornim zakonom. Srpska nacionalna zajednica predložila je za sebe drugi model i on je i usvojen, a taj je da budu izabrana tri zastupnika, ali s mogućnošću da se u praksi izbere za još jednog Model je kompleksan i bilo bi ga prekomplikirano sada objašnjavati, ali realno je očekivati da srpska nacionalna zajednica može postići i više od tri zagwarantirana zastupnika. Dakle, ostvarena su dva različita modela

ali za koja mislim da su u velikoj korelaciji sa interesima ove dvije da tako kažemo "kategorije" manjina.

• Promjenama Ustavnog zakona kordinacije nacionalnih manjina dobile su pravni subjektivitet. Što to znači i što to donosi i može li to izazvati određene probleme unutar pojedinih nacionalnih manjina?

To je stvar koja se dogovarala zadnjih nekoliko mjeseci i koja je napokon ostvarena. Da budemo potpuno konkretni,

(Nastavak na stranici 2)

Hrvatski sabor je 16. lipnja izglasao izmjene Ustava i Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Milorad Pupovac, saborski zastupnik srpske nacionalne manjine i predsjednik Srpskog narodnog vijeća o promjenama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina

PROMJENE USTAVNOG ZAKONA - PROMJENA DOSADAŠNJE PROTU-USTAVNE PRAKSE

Dosadašnji izborni postupak za nacionalne manjine išao je putem posebne izborne jedinice za sve manjine koji je u nekom smislu politički, izborni, ustavno segregirao birače, pripadnike nacionalnih manjina u RH.

I u izbornom postupku njihovo izborno pravo bilo je s jedne strane limitirano, a sa druge strane bilo je na neki način podvrgnuto jednoj vrsti narušavanja elementarnog prava prilikom izbornog postupka, a to je tajnost.

Dakle, kada bi netko došao na izborni mjesto, a bio je npr. Nijemac onda bi bio prepoznat kao Njemica ili Nijemac pa bi onda ta osoba trebala reći hoće li glasati kao pripadnik nacionalne manjine ili kao građanin. To i u najstabilnijim prilikama i u najrazvijenijim demokracijama s visokim stupnjem tolerancije ne mora biti ugodna okolnost ni za koga. Niti za onoga koji nije Nijemac niti za onoga tko jeste Nijemac. I to je nešto čime se zapravo narušavala sfera privatnosti i tajnost postupka jer se već djelomično moglo znati da će neki glasati

kao manjine, a neće glasati kao građani pa se onda nekako to moglo rasporediti.

Drugo, o čemu je bilo riječ da je takva praksa bila protuustavna jeste da se oduzimalo opće biračko pravo. Nepostoji nigdje nikakva mogućnost po kojoj bi se zbog toga što netko ima dopunsko biračko pravo trebao odreći općeg biračkog prava. Dakle

(Nastavak na stranici 3)

PROMJENILO SE ONOLIKO KOLIKO JE U OVOM MOMENTU TREBALO

Furio Radin

(Nastavak sa stranice 1)

u prošlosti SDP ni HDZ nisu htjeli dati koordinaciju na nacionalnoj razini srpskoj nacionalnoj manjini. Po meni za to nije bilo opravdanih razloga, ali oni su izgleda imali neke povijesne blokade i vjerojatno nisu bili spremni dati takav ustavni legitimitet Srbima, koji su u Hrvatskoj postali nacionalna manjina 1990. Srpsko narodno vijeće ovim je sada dobilo, pravni subjektivitet, koji do sada nije imalo.

Srbima je to bilo važno, a Srpsko narodno vijeće bit će konstituirano kroz jednu normalnu demokratsku proceduru. To je mogućnost koja stoji na raspolaganju i drugim nacionalnim manjinama, što je isto vrlo važno. Kod nacionalnih manjina koji imaju više snažnih udruga ovo je jedini sustav koji osigurava ravnopravnu konkurenciju jer proizlazi iz vijeća za nacionalne manjine koji su izvorna osnova političkog legitimiteta. Talijanska nacionalna manjina ima direktne izbore za Talijansku uniju i direktno se biraju predsjednici i skupština Talijanske Unije. Zato sam, konkretno za naš slučaj, predložio amandman koji je usvojen a po kojem,

Srpsko narodno vijeće bit će konstituirano kroz jednu normalnu demokratsku proceduru. To je mogućnost koja stoji na raspolaganju i drugim nacionalnim manjinama, što je isto vrlo važno. Kod nacionalnih manjina koji imaju više snažnih udruga ovo je jedini sustav koji osigurava ravnopravnu konkurenciju jer proizlazi iz vijeća za nacionalne manjine koji su izvorna osnova političkog legitimiteta.

ako je to predviđeno međudržavnim ugovorima, krovne su udruge pravi reprezentanti određene nacionalne manjine.

• **Određene promjene ustavnog zakona dugo su priželjkivane i tražene. Ipak kada se konačno otvorila mogućnost za promjene Ustavnog zakona da li je možda propuštena ili nedovoljno iskorištena šansa da se zakon temeljitije izmjeni i da se možda poboljšaju neke važna pitanja funkcioniranja manjina u javnom životu kao što je to slučaj s problemima vezanim za manjinske samoupravu, izbor vijeća itsl.?**

U pravilu imate dvije reakcije kada su u pitanju ovako veliki zahvati, odnosno ustavne promjene. Prvi je onaj koji kaže da je promijenjeno previše toga, a drugi da je promijena bilo premalo. Ja bih rekao da se promijenjenilo onoliko koliko je u ovom trenutku trebalo.

No ako me vi pitate da li bi trebalo imati drugačiji i bolji Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina moj je odgovor - da. Manjinska bi samouprava trebala biti organizirana na jedan drugačiji i bolji način koji su predstavnici nacionalnih manjina i predlagali početkom dekade kada su i počele rasprave o ovom Ustavnom zakonu, ali tada vladajuća koalicija to nije htjela prihvatiti. Mi danas nemamo manjinsku samoupravu kakva postoji npr. u Sloveniji ili Mađarskoj. No nije sad prilika i mjesto da o tome široko raspravljamo. Nismo zadovoljni i smatram da ćemo kad tad, a što prije to bolje morati ući u ozbiljne promjene. Međutim treba reći i to da imate manjinske zajednice kao što je moja, talijanska, koja nije previše zainteresirana za takve rasprave o manjinskoj samoupravi jer smatramo da je ono što smo ostvarili s Talijanskom unijom na terenu u smislu suradnje sa strankama predstavlja vrlo visoke dosegne i standarde.

• **Na kraju, promjena Ustavnog zakona obilježena je dosta žučnim sukobom oko pitanja Zajedničkog vijeća općina. Kako to komentirate?**

Pa ne bih ulazio u komentare, ali vrijedi upozoriti na neke neprihvatljive pristupe u toj raspravi. Tako mi pada na pamet pitanje što bi se desilo da kažemo da npr. Osimski ugovori ili Londonski sklopljeni da se završi II svjetski rat i da onda ne vrijede više. Mislim da bi posljedice takvih konstatacija bili katastrofalne. U raspravi oko ZVO mediji su isključivu pozornost posvetili konstatacijama kako je Erdutski sporazum samo u funkciji završetka jednog sukoba i da poslije toga faktički nema svrhu, a to je neprihvatljivo. Drugo je pitanje kako riješiti određena pitanja koja proizlaze iz takvih sporazuma, da li nešto narušava arhitekturu države ili ne, no ugovori koji se potpisuju kako bi završio jedan konflikt trebaju ostati dok god to situacija zahtjeva i dok obje strane koje su ga potpisale dogovorno ne pristupe njihovoj promjeni ili ukidanju.

PROMJENE USTAVNOG ZAKONA - PROMJENA DOSADAŠNJE PROTUSTAVNE PRAKSE

(Nastavak sa stranice 1)

prigovori koji su išli da nitko ne može imati dva glasa su kao posljedicu imali činjenicu da se ljudima oduzimalo opće biračko pravo i to nikoga nije smetalo. I stoga razloga smo mi smatrali da se iznađe novi model koji bi promijenio ovakvu praksu i promijenio ovakvo neustavno primjenu odredbe članka 15, stavka trećeg Ustava RH.

POSEBNO BIRAČKO PRAVO ZA NACIONALNE MANJINE DO 1,5 POSTO: PORASTI ĆE INTERES POLITIČKIH STRANAKA ZA MANJINE

I zato su zastupnici nacionalnih manjina, ne svi nažalost, sa bivšim premijerom 2007. potpisali sporazum a koji se sastojao u tome da se manjinama do 1,5 posto pored općeg biračkog prava zajamči i posebno biračko pravo.

Oni će kada dođu na biračka mjesta nitko ih neće ništa pitati već će nakon provjere u biračkom popisu sa dvije različite hrpe glasačkih listića dobiti dva glasačka listića, bijeli i rozi, i sa ta dva listića moći će otići do glasačke kutije, upotrebiti oba, upotrijebiti jedan ili neupotrebiti nijedan ovisno od toga kako se tko u biračkom postupku želi izjasniti.

Tako se zapravo dolazi do toga da ljude više nitko na biračkom mjestu neće pitati tko su, pogotovo ih neće pitati naglas, sačuvati će se tajnost biračkog postupka i istovremeno se ljudima neće ograničiti i oduzimati opće biračko pravo. Na taj način će se zapravo dogoditi to da će velike političke stranke drugačije odnositi prema glasačima, pripadnicima nacionalnih manjina jer će svi glasovi moći biti raspoređeni i za manjinske zastupnike i za političke stranke. Tako će biti pojačani manjinski mandati i tako će biti pojačana odgovornost političkih stranaka za dobivene glasove nacionalnih manjina jer će se međusobno takmičiti, a neće biti više "prirodno" da manjinski glasovi idu samo nekim strankama nego će se vjerojatno i kroz razvoj političke kulture, kao što to već sada vidimo na lokalnim izborima, za manjinske glasove takmičiti i druge stranke, pa i one koje do jučer nismo mogli ni zamisliti, desne orijentacije, da se žele takmičiti za glasove manjina i da ističu pripadnike manjina na svojim listama.

BIRAČKA PROCEDURA ZA PRIPADNIKE SRPSKE NACIONALNE MANJINE: INTEGRACIJA UMJESTO SEGREGACIJE

Što se tiče manjina koje su u ukupnom stanovništvu iznad 1,5 posto (sada je riječ samo o srpskoj nacionalnoj manjini) one će na izbore ići po posebnom postupku. One će svoje zastupnike osiguravati posredstvom općeg biračkog prava, dakle bez onog roza listića, uz tri zaštitna mehanizma. Prvo, da će biti zajamčena tri mandata odnosno najmanje tri (do sada je bilo zajamčeno od jednog do tri mandata). Sada su dakle tri zajamčena ali se može dobiti i više mandata s tim da se četvrti, peti ili već koliko ih bude može dobiti

Milorad Pupovac

(Nastavak sa stranice 1)

na redovnim listama odnosno u redovnim izbornim jedinicama, ukoliko se prođe prag, a prag bi trebao biti, ne najviša, ne ni prosječna vrijednost nekog mandata već najniža vrijednost jednog mandata na tim izborima. Najniža vrijednost jednog mandata znači da npr. u jednoj izbornoj jedinici mandat npr. vrijedi 10,5 tisuća glasova, u nekoj drugoj 12 tisuća, a u trećoj npr. čak 16 tisuća glasova. Za ovaj izračun uzeti će se ona vrijednost koja je najniža i na osnovu nje će se izračunavati u svim izbornim jedinicama za manjinske stranke ili nezavisne liste, u ovom slučaju srpske zajednice, i tako će se eventualno moći dići i do dodatnih mandata. Istovremeno će se svih deset izbornih jedinica biti defacto kao jedna izborna jedinica. Dakle jedna će se lista moći pojaviti u svih deset jedinica. Tu postoje prigovori da model, koji još nije ozakonjen, ali koji se diskutira, da većinski model oduzima pravo malim strankama. Drugim riječima da onaj koji osvoji većinu mandata uzima sva tri zajamčena mandata. Takav većinski model se primjenjivao i kod dosadašnjeg izbora zastupnika i mi smo ga zadržali iz jednostavnog razloga što smatramo da se treba izboriti za ta tri mandata i da stranke treba razvijati za ta tri mandata a ne da se dogodi to da netko posredstvom modela "neprijateljskog sudjelovanja" oformi nezavisnu listu, kroz izborni proces nastoji od te liste stvoriti neku snagu, oduzme jedan mandat i dodatno fragmentira ionako mali broj od tri zastupnika. Tako mislimo da je bolje za jačanje stranačke scene, za jačanje vrijednosti i specifičnosti ovih mandata ostane većinski princip iako je mišljenje pojedinih političkih stranaka poput SDPa da bi trebao biti proporcionalan, razmjern sistem zato što svatko gleda da u ta tri ima nekog svog zastupnika ili nekog bliskog zastupnika. Međutim "imati svoga" to naravno ne znači imati i nekoga tko će biti prepoznatljiv i važan za onoga koga predstavlja.

Ono što je još jedna velika tekovina ove promjene jeste da će za liste manjine iznad 1,5 posto (kao što smo rekli sada su to samo Srbi) moći glasati svi birači. Mi smo pristali na to svjesni rizika da se s tom mogućnošću rasporedi jedan dio glasova pa da neki mandat ne pripadne jednoj nego nekoj drugoj stranci. I kada to pogledate, te mogućnosti onda mislim da postaje razumljivije zašto je

potreban upravo većinski model. U protivnom zaista netko može doći i kazati kako mu je sigurnije da u svakoj izbornoj jedinici da po 500 ili hiljadu glasova svojih birača iz redova većinskog naroda i tako dođe do određenog broja i ima jedan mandat. I tako se zapravo jedan otvoren model može kompromitirati pa je ovaj većinski model zapravo preventivan. Ali je velika stvar što će svi moći glasati jer će to utjecati na profil političkih stranaka koje zastupaju manjine iznad 1,5 posto. Jer one više, da tako kažemo, ne mogu ne imati obzira za one koji glasuju za njih, a to nisu više samo pripadnici njihove zajednice već moraju voditi obzira prema svim potencijalnim biračima, bez obzira da li je riječ npr. o biračima iz miješanih brakova, ili je riječ o drugim manjinama koje će reći "u redu, vi radite dobru stvar za svoju manjinu, raditi će te vjerojatno dobru stvar i za našu manjine pa ćemo glasati za vas" ili je riječ o većinskom narodu. U svakom slučaju stvoren je po našem mišljenju jedan zanimljiv izborni model koji manjine integrira umjesto da ih segregira. I stvoren je jedan model po kojem će se dosadašnje etničke distance prevladati ili će se stvoriti pretpostavke da se prevladaju, a istovremeno će se stvoriti uvjeti da manjinski mandati ojačaju.

PRAVNI SUBJEKTIVITET KOORDINACIJA: UNAPREĐIVANJE STATUSA MANJINSKIH VIJEĆA

Ovim promjenama su nacionalne koordinacije vijeća nacionalnih manjina dobile status pravnih osoba. To važi za sve nacionalne manjine s tim što je za srpsku nacionalnu manjinu njihova nacionalna koordinacija Srpsko narodno vijeće posebno navedena zbog Erdutskog sporazuma, Pisma namjere i zbog tradicije koju Srbi u Hrvatskoj imaju kada je posrijedi njihova samouprava. Otvorene su mogućnosti i za one manjine čije su institucije regulirane međudržavnim ugovorom bilo, sada ili će biti ubuduće, tako da je u značajnoj mjeri unaprijeđen status manjinskih vijeća i sada je samo potrebno to regulirati drugim aktima kojima će se provedbeno regulirati status ovih organizacija. I ove promjene dati će na ozbiljnosti manjinskim vijećima, a koliko ozbiljnosti to će ovisiti naravno i o samim manjinskim vijećima.

STATUS ZAJEDNIČKOG VIJEĆA OPĆINA: NEZNAJJE I DOKTRINARNOST

Teškoća su nastale u određivanju statusa Zajedničkog vijeća općina iako je to organizacija koja je nastala temeljem jednog međunarodnog sporazuma te odlukom Vlade RH iz 1998. godine, a ZVO je i organizacija koja je ušla u Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju RH s Europskom unijom. Međutim iz određenog neznanja i određenih doktrinarnih pogleda, iako to sigurno nije bila namjera onih koji su tome bitno doprinijeli, u ovom slučaju zastupnika g. Vesne Pusić, desnica je u Saboru stvorila jednu atmosferu koja je praktički blokirala da i ta organizacija također bude definirana Ustavnim zakonom što je šteta. No, ZVN će biti definirana posebnim aktom Vlade RH do kraja srpnja ove godine.

Izlaganje na okruglom stolu: "Manjine u ustavnim promjenama i mediji" u organizaciji Zbora novinara medija nacionalnih manjina pri HND-u (Zagreb 30. lipnja 2010.)

**Drugi po redu godišnji izvještaj
saborskog zastupnika 12 nacionalnih
manjina Nazifa Memedi**

ZAJEDNIČKIM RADOM POBOLJŠAVATI KVALITETU ŽIVOTA MANJINSKIH ZAJEDNICA

Nazif Memedi

Saborski zastupnik 12 nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru Nazif Memedi 14. lipnja na svečanom skupu u hotelu "Internacional" podnio je po drugi put godišnje izvješće o svom radu. Iako ga na ovaj čin ništa ne obavezuje g. Memedi smatra to svojom zastupničkom, političkom i moralnom obavezom i znakom svoje odgovornosti prema funkciji koju obnaša te prema onima u čije je ima obnaša.

U opširnom izvještaju Memedi je naravno posebno apostrofirao probleme Roma te postignuća u njihovom rješavanju.

I ovom prilikom uz ostale probleme i postignuća u vezi stanovanja, zapošljavanja, zdravstvene i socijalne zaštite zastupnik Memedi istaknuo da je "najveći problem s kojima su Romi danas suočeni je obrazovanje".

Iako je stanje na tom planu i dalje vrlo loše i zabrinjavajuće, u odnosu na prijašnje godine, broj romske djece u školskom sustavu je utrostručen naglasio je Memdi izvijestivši da osnovni i srednjoškolski sustav trenutno brine o 4186 romske djece.

Posebno je istaknuo da 17 Roma trenutno pohađaju fakultete.

Memedi je važnim ocijenio brojne i uspješne kontakte s predstavnicima gradova i županija važnim za rješavanje problema romskih naselja ili socijalnih problema romskih obitelji.

Iako romski problemi prevladavaju zastupnik Memedi u stalnom je kontaktu i sa udrugama i institucijama ostalih nacionalnih manjina koje zastupa (austrijske, bugarske, njemačke, poljske, rumunjske, rusinske, ruske, turske, ukrajinske, vlaške i židovske) i čijim projektima i programima u okviru svojih mogućnosti daje podršku i potporu.

Na kraju svog izvješća Memedi je čestitao svim nacionalnim manjinama koje su ušle u preambulu Ustava RH (Bošnjaci, Slovenci, Crnogorci, Makedonci, Rusi, Bugari, Poljaci, Romi, Rumunji, Turci, Vlasi i Albanci).

Posebno ponosan što je upravo on kao saborski zastupnik podnio amandman za ulazak ovih nacionalnih manjina u Ustav te pozvao sve relevantne društvene subjekte da "zajedničkim snagama radimo na održavanju i poboljšanju kvaliteta života manjina u Republici Hrvatskoj koje nam Ustavni zakon osigurava".

DRŽAVNA TELEVIZIJA NE BI SMJELA BITI MJESTO ZA PRIVATNE OBRAČUNE

Piše: **Ankica Barbir-Mladinović**

Na okruglom stolu su osuđeni su i najnoviji nacionalistički ispadi i govor mržnje u hrvatskim medijima. Kao najsvježiji primjer govora mržnje navedena je najava u nedjeljnom Dnevniku Hrvatske Televizije 27. lipnja, urednika i voditelja **Gorana Milića**, kojom se taj poznati novinar debelo ogradio i gotovo ispričao gledateljima što objavljuje prilog o Srbima iz Novog Sada, koji se već dva desetljeća bezuspješno bore za povrat svojih apartmana u Pirovcu. Milić je prilog najavio sljedećim riječima: "Zamislite kako se osjeća liječnik kad mu u ordinaciju dođe pacijent čiji mu je rođak spalio kuću ili oteo stan, ili uradio jedno i drugo... E, i ja se pomalo tako osjećam kad najavljujem sljedeći prilog. Naravno, liječnik će pacijenta profesionalno liječiti, a ja ću prilog profesionalno objaviti", kazao je Milić.

Predsjednica Vijeća srpske manjine Grada Rijeke **Darinka Janjanin** kaže da je zgrožena i da to nije jedini primjer govora mržnja na HTV-u, a niti prvi takav Milićev ispad, a riječ je, upozorava Janjanin, o najutjecajnijem hrvatskom mediju, o udarnoj političkoj emisiji i iskusnom profesionalcu. "Meni je to bilo strašno i u prvi mah sam mislila da nisam dobro čula prvi dio rečenice, al' izgovoreno je točno to 'njihovi rođaci su palili i ubijali po Hrvatskoj, a oni sad traže stanove nazad, al' ja ću to, svejedno, obaviti profesionalno", rekla je Janjanin napominjući da je to stil Gorana Milića, ali to je govor mržnje 'par excellence' i da je zato uputila dopis Vijeću HRT-a, čelnim ljudima HRT-a, ali i na druge adrese, uključujući i Savjet za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske".

DVOSTRUKA MJERILA

Na okruglom stolu o ustavnim promjenama, manjinama i medijima rečeno je kako je poznato da je taj nekadašnji novinar Televizije Beograd također ostao bez svog stana u Beogradu, što je za svaku osudu, ali, ističe predsjednik vladina Savjeta za nacionalne manjine **Aleksandar Tolnauer**, državna televizija ne bi smjela biti mjesto za nečije privatne obračune.

Tolnauer je podsjetio i na senzacionalističko izvještavanje i dvostruka mjerila s prošlotjedne komemoracije u Jadovnom, gdje je na komemoraciji ustaškim žrtvama jedna 20-godišnja Beograđanka nosila tradicionalnu srpsku šajkaču sa srpskim grbom i bila za to prekršajno kažnjena s 300 kuna.

"I na Hrvatskoj televiziji, na RTL-u i Novoj TV, naglasak u izvještaju s komemoracije u Jadovnu, gdje su ustaše u Drugom svjetskom ratu pobile između 25.000-40.000 ljudi, bio je prije svega na tom 'incidentu', a nije bio 'incident'. Kad ih je na Tompsonovom

Govor mržnje u hrvatskim medijima još nije nestao, rečeno je na okruglom stolu u zagrebu u organizaciji Hrvatskog novinarskog društva. Primjera je za to u posljednje vrijeme dosta, naročito na HRT-u: Najava Gorana Milića priloga o borbi nekih građana Srbije za svoje apartmane u Pirovcu, izvještavanje o komemoraciji u Jadovnom, nastup dr Domljana u "Nedjeljom u 2"....

Na Prisavljju još nije nestao govor mržnje

koncertu na Trgu bana Jelačića u Zagrebu bilo koliko hoćeš s ustaškim kapama ili kad se na nogometnoj utakmici u Varaždinu vikalo 'ubij Srbina', a reporter to ne čuje", podsjeća Tolnauer.

Saborski zastupnik Samostalne demokratske srpske stranke dr **Milorad Pupovac** upozorio je i sa saborske govornice na govor mržnje prvog predsjednika Hrvatskog Sabora dr **Žarka Domljana** u HTV-ovoj emisiji 'Nedjeljom u 2', u kojoj je pojašnjavao zašto je 1990. otpustio šefa saborskog restorana, Srbina **Milana Škorića**: "Dr Domljan time kaže da je **Mihajlo Zec** bio, zapravo, ubijen 's dobrim razlogom'. On tone kaže eksplicitno, ali kaže indirektno. Milan Škorić je od takvoga naručivao meso, a mi smo morali voditi računa koje meso jedu novinari i saborski zastupnici, jer znamo koje je nacionalnosti taj Škorić.' Ta vrsta frivolnosti i ležernog odnosa prema fašističkim izjavama, ta vrsta tolerancije prema netolerantnom, ta vrsta naviknutosti i ta vrsta neosjetljivost kakvu još uvijek zatičemo u našem društvu apsolutno je nedopustiva i to je naslijeđe manjinske politike iz 90-tih", zaključuje Pupovac.

"KAJ VI HOĆETE?"

Pupovčev istup nije dobro dočekan od saborske većine, a optužen je i za 'kršenje saborskog Poslovnika'. I predsjednik Savjeta za nacionalne manjine **Aleksandar Tolnauer**, rođeni Zagrepčanin, kaže da u svakodnevnom životu doživljava apsolutno nerazumijevanje prema manjinskim pitanji-

ma u Hrvatskoj. "Vele mi 'pa, kaj vi stalno tražite, kaj vi stalno nekaž tražite, pa kaj vi hoćete?' Ja vam doslovno prenosim jezik iz svakodnevnice i kakva se percepcija o majninama stvara", kaže Tolnauer.

I tajnik Hrvatskog novinarskog društva **Vladimir Lulić** smatra da se o manjinama u hrvatskim medijima piše uglavnom u negativnim stereotipima i 'incidentalno', pa ih se tako i percipira: "Tako su Srbi donedavno bili četnici, a danas su oni koji uzurpiraju neka prava... Romi su lopovi i džepari, Albanci su narkomanska mafija, a Bošnjaci su, u principu, islamaski fundamentalisti. Židovi su, kad se spomene Jasenovac, **Goldsteini** ili **Branko Lustig**, tu i tamo, a ostali, zapravo, i ne postoje. Ne pamtim kad sam nešto pročitao o Makedoncima u hrvatskim medijima", kazao je, uz ostalo, Lulić.

Dr. Pupovac podsjeća da je Hrvatska u 20. stoljeću imala enorman gubitak svoje manjinske populacije, a neki od njih su na ove prostore došli i prije Hrvata, neki u isto vrijeme, neki kasnije. Iznio je podatak da je u ratovima 1941.-1945. i 1991.-1995. oko 800.000-900.000 ljudi nestalo ili se iselilo, od Talijana, Židova, Srba, Nijemaca i drugih.

Vrlo obećavajućima smatra najnovije promjene u hrvatskom Ustavu, prije svega priznavanje općeg i dodatnog prava glasa manjinama, ali i druga prava: "Promjene su doista 'otvaranje vrata' za drugačije gledanje na manjine i za drugačiji položaj manjina u političkom životu i, općenito, društvenom životu u Hrvatskoj."

ZASTUPLJENOST MANJINA U MEDIJIMA JE I DALJE NEDOVOLJNA I NEZADOVOLJAVAJUĆA

Aleksandar Tolnauer: Predlažemo da se svakih šest mjeseci organiziraju sastanci predstavnika Savjeta i Ravnateljstva HRT na kojima bi mogli raditi na unapređenju medijskog tretiranja manjina odnosno integriranja manjina i manjinske problematike u sve programe HRT, ali ne na senzacionalistički način i način negativnog političkog kontekstualiziranja što je još uvijek čest slučaj. Trebamo afirmaciju pozitivnih manjinskih identiteta i njihove uloge u društvu i na tome ćemo i dalje insistirati.

Savjet za nacionalne manjine održao je 11. lipnja sjednicu s temom "Analiza zastupljenosti nacionalnih manjina na programima Hrvatske televizije i Hrvatskog radija, te lokalnih televizijskih i radijskih postaja u Republici Hrvatskoj, vezano za primjenu članka 17. i 18. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u 2009. godini".

Predsjednik Savjeta **Aleksandar Tolnauer** o raspravi i zaključcima Savjeta: Savjet kontinuirano prati i svake godine razmatra ovu problematiku, a ove godine se odlučio na tematsku sjednicu zbog više opravdanih razloga.

Prije svega vidjeli smo da je situacija na ovom planu, iako je ona normativno vrlo dobro pokrivena i riješen, kontinuirano loša, odnosno da se ne ispunjavaju zadane zakonske obveze ne samo Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, već i Zakona o HRT, te drugih zakona koji reguliraju ovo područje. Posebno u tom pogledu treba istaći obaveze HRT vezane za emisije na manjinskim jezicima (talijanskom, mađarskom, češkom, slovačkom, rusinskom, ukrajinskom i srpskom jeziku) koje se uopće ne ostvaruju iako je Hrvatska potpisnik Europske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima.

DOBRA REGULACIJA SLABA IMPLEMENTACIJA

Mi već godinama imamo sastanke s vodstvom HRTV o ovoj temi i do sada su i Savjet i predstavnici manjina imali jedan vrlo benevolentan stav imajući razumijevanje za niz objektivnih teškoća koje su navodili predstavnici HTV (financije u prvom redu), ali ne možemo prihvatiti objašnjenja da su za te programe potrebna posebna sredstva jer je obaveza HRT da te programe financira iz redovnih sredstava.

Nažalost, vrlo često, nas predstavnike nacionalnih manjina optužuju da smo vrlo subjektivni u ocjenama kako mediji prate manjine. Međutim, mi naše ocjene uvijek nastojimo bazirati na preciznoj analizi činjeničnog stanja. Rezultat toga je da je Savjet s Fakultetom političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, odnosno njegovim Centrom za međunarodne i sigurnosne studije, dogovorio da se provede istraživanje o zastupljenosti programa na jezicima nacionalnih manjina na HRT te izvrši analiza zastupljenosti takvih emisija u lokalnim elektronskim medijima. Uz to, mi svake godine tražimo i izvješće od HRT-a o zastupljenosti manjina u njihovim programima. Dakle, na osnovu tih kompetentnih analiza mi možemo vrlo argumentirano zaključiti da je zastupljenost nacionalnih manjina u svim tim analiziranim medijima i programima apsolutno nedovoljna i nezadovoljavajuća.

NETRANSARENTNOST FONDA

Situacija na Hrvatskom radiju je bolja nego na HTV. Ne može se reći da nema određenog napretka (tu su nove emisije poput Mozaika, nekih novih dokumentarnih emisija) ali u svakom slučaju moramo otvoreno reći da je to još uvijek daleko od onoga na što HTV obavezuju zakoni Republike Hrvatske i međunarodni dokumenti i obaveze koje je Hrvatska preuzela. Zemlje u našem susjedstvu npr. imaju puno razvijenije programe za nacionalne manjine. Mi imamo PRIZMU koja izuzetno kvalitetna emisija, međutim njen je format, kada su u pitanju potrebe nacionalnih manjina već prevladan, i potrebe manjina su puno veće nego što omogućava ta emisija.

Posebno smo razgovarali i o Fondu za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija čija je jedna od zadaća osigurati financijsku potporu i programima za nacionalne manjine međutim njegovo djelovanje na tom planu vrlo diskutabilno. Radi se netransparentno i mi nemamo pravog uvida u to što se zapravo financira pod "firmom" nacionalnih manjina.

Po stoti put ponavljamo i naglašavamo, mi ne želimo da se pod firmom tzv. programa za nacionalne manjine radi medijska getoizacija nacionalnih manjina, da manjine rade programe za manjine. HRT mora shvatiti da je ona ključni subjekt u kreiranju javnog mnijenja, pa onda i javnog mnijenja o manjinama odnosno promoviranja i razumijevanja problematike nacionalnih manjina i manjinske politike u hrvatskom društvu. To je posebno važno jer je javno mnijenje, kada su nacionalne manjine u pitanju, još uvijek, istina manje nego prije, opterećeno raznim stereotipima.

Dakle, tražimo da nacionalne manjine postanu dio ukupnog programa HRT-a, da nađu svoje odgovarajuće mjesto u tom programu, a ne da imaju samo neke posebne emisije.

EDUKACIJOM PROTIV GETOIZACIJE

U tom kontekstu također želimo ponovno naglasiti potrebu edukacije i urednika i novinara, ali ne samo onih koji se bave nacionalnim manjinama. Posebno urednici trebaju biti educirani da prepoznaju značaj i potencijal problematike nacionalnih manjina i da ih ravnopravno uključuju u programe.

Predlažemo da se svakih šest mjeseci organiziraju sastanci predstavnika Savjeta i Ravnateljstva HRT na kojima bi mogli raditi na unapređenju medijskog tretiranja manjina, odnosno integriranja manjina i manjinske problematike u sve programe HRT, ali ne na senzacionalistički način i način negativnog političkog kontekstualiziranja što je još uvijek čest slučaj. Trebamo afirmaciju pozitivnih manjinskih identiteta i njihove uloge u društvu i na tome ćemo i dalje inzistirati.

Tradicionalni znanstveni skup "Nacionalne manjine u demokratskim društvima" ZNANSTVENA ANALIZA ZAŠTITE I RAZVOJA MANJINSKIH IDENTITETA

Sudionici skupa u Begovom Razdolju

U hotelu "Jastrebo" u Begovom Razdolju je od 20. do 23. svibnja održan trinaesti po redu tradicionalni znanstveni međunarodni skup "Nacionalne manjine u demokratskim društvima". Skup, čiji su organizatori Centar za međunarodne i sigurnosne studije Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu i Savjet za nacionalne manjine RH održan je pod visokim pokroviteljstvom predsjednice Vlade **Jadranke Kosor**.

Glavna tema ovogodišnjeg skupa bili su različiti aspekti manjinskih identiteta, njihova zaštita, razvoj ali i njihova ukupna društvena integracija. Glavna tema je razrađena kroz brojne priloge te četiri osnovna panela i to "Manjine i manjinski identiteti", "Mladi i manjinski identiteti", Republika Hrvatska i bilateralni sporazumi o zaštiti nacionalnih manjina, te "Lokalna i regionalna samoprava i zaštita nacionalnih manjina".

Svoj značaj skup je i ove godine potvrdio činjenicom da je znanstveno utemeljeno analizirao i raspravljao važna pitanja uloge i položaja nacionalnih manjina te doprinos i utjecaj tih pitanja za stabilnost i demokratski razvoj tranzicijskih društava. Na skupu su posebno obrađene neke važne teme koje ostaju van uvida šire političke javnosti kao što je pitanje odnosa mladih i nacionalnih manjina, odnos medija prema manjinama ili, pak, funkcioniranja manjinske samoprave. Što je posebno značajno rasprave o ovim temama bazirane su na znanstvenim istraživanjima koje između ostalih potiče i Savjet za nacionalne manjine, a realiziraju ih renomirani istraživači Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu koji se godinama sustavno bave problematikom nacionalnih manjina.

Nova potvrda vrijednosti ovoga skupa sadržana je i u činjenici da je uz zakladu **Friedrich Ebert** i Savjet za nacionalne manjine RH, koji su i do sada financirali ovaj skup, od ove godine stalnu financijsku podršku skupu najavilo i Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti koje smatra da su upravo znanstvene analize i rezultati koje pružaju ovakvi skupovi vrlo važni za uspješnije i kvalitetnije vođenje manjinske politike pa onda i ukupne društvene demokratizacijev.

MANJINE SU NA MEDIJSKIM MA

Viktorija Car

• Jedna od najproblematičnijih točaka položaja nacionalnih manjina u hrvatskom društvu jeste odnos s medijima. Faktički nema analize ili izvještaja koji ne ističu nezadovoljstvo manjina

njihovim tretmanom u medijima. Nedavno ste ponovno radili Analizu predstavljenosti programa za nacionalne manjine u hrvatskom televizijskom i radijskom programu. Koji su osnovni nalazi?

Televizijski i radijski programi u Hrvatskoj, kao i općenito medijski sadržaji, samo su odraz našeg društva, a ono još uvijek nije dovoljno zrelo da prihvati i razumijeva različitosti kao bogatstvo. U našem društvu nema multikulturalnosti, mi se još uvijek bojimo drugih i imamo potrebu isticati granicu između "nas" i "njih". To se jasno vidi i u medijima. Postoje specijalizirane emisije o manjinama i za manjine. Riječ je o formatima koji su stvoreni za nacionalne manjine kao posebnu publiku. Takvi formati podržavaju trajnu izolaciju, često nazivanu getoizacijom nacionalnih manjina. Temeljni problem u hrvatskim radijskim i televizijskim programima je nedostatak interkulturalnosti. I dok javni medijski servis zbog zakonske obaveze ipak daje makar neki prostor nacionalnim manjinama, komercijalni mediji s nacionalnom koncesijom nacionalne manjine doživljavaju tek kao vrlo usku publiku za koju nije moguće proizvesti komercijalno isplativi program. Zaključak je da nacionalne manjine, kao i brojne druge društvene manjine, ostaju tek na margini hrvatskog medijskog prostora.

• Imali li nekih pozitivnih pomaka?

Ima, ali su vrlo mali i vrlo spori. Pozitivno je što se o ovom problemu sve glasnije i sve angažiranije progovara u hrvatskoj javnosti. Kod većeg broja pojedinaca budi se svijest i potreba da djeluju, da učine nešto. Financijska sredstva iz Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija potičaj su lokalnim medijima da svoje sadržaje usmjere i prema nacionalnim manjinama. Ali, sve je to još uvijek u početnoj fazi razvoja tranzicijskog društva.

NEDOSTATAK INTERKULTURALIZMA

• **Koji su po vašim nalazima najveći nedostaci tretiranja nacionalnih manjina na HRT kao javnom medijskom servisu, te koji su najznačajniji razlozi takvog stanja?**

Poticanje pluralizma političkih, religijskih, svjetonazorskih i drugih ideja te pružanje mogućnosti da javnost bude upoznata s tim idejama - imperativ je svakog javnog medijskog servisa pa isto mora vrijediti i za Hrvatsku radioteleviziju. Upravo bi urednici na Hrvatskoj televiziji i Hrvatskom radiju trebali imati najrazvijeniju svijest o pravičnosti promicanja ljudskih prava, prava manjinskih društvenih skupina, promicanja tolerancije, društvenih sloboda

Temeljni problem u hrvatskim radijskim i televizijskim programima je nedostatak interkulturalnosti. I dok javni medijski servis zbog zakonske obaveze ipak daje makar neki prostor nacionalnim manjinama, komercijalni mediji s nacionalnom koncesijom nacionalne manjine doživljavaju tek kao vrlo usku publiku za koju nije moguće proizvesti komercijalno isplativi program. Zaključak je da nacionalne manjine, kao i brojne druge društvene manjine, ostaju tek na margini hrvatskog medijskog prostora. Samo sustavnim i trajnim obrazovanjem novinara i urednika svih redakcija, moguće je očekivati pozitivne pomake kroz neko vrijeme. Poseban problem je i Vijeće za elektroničke medije koje vrlo površno, uglavnom nezainteresirano i netransparentno obavlja svoj posao

uopće. Redakcija za nacionalne manjine, iseljeničtvo i civilno društvo Hrvatske televizije proizvodi izvrstan sadržaj, ali taj bi sadržaj trebao postati dio svakodnevnih emisija. Emisija "Prizma" vrijedna je emisija, kvalitetna, dinamična i zanimljiva i potrebna je u programu HTV-a, ali nije dovoljna. Serijali "Romi u Europi" i "City Folk" izvrsni su projekti Eurovizije, ali ponovno - riječ je o formatima koji djeluju kao izdvojene cjeline. U dnevnim informativnim emisijama, u mozaičnim emisijama, emisijama o sportu, u dječjem i obrazovnom programu, u dramskom programu - premalo je nacionalnih manjina. Samo sustavnim i trajnim obrazovanjem novinara i urednika svih redakcija, moguće je očekivati pozitivne pomake kroz neko vrijeme. Na HTV-u nedostaje novinarki i novinara, voditeljica i voditelja pripadnika nacionalnih manjina, koji bi vješto u svojim najavama, priložima, studijskim emisijama, neovisno o sadržaju, spretno isticali zanimljive primjere vezane za kulturu i tradiciju, svakodnevni život pripadnika nacionalnih manjina. To bi onda značilo integriranost u cjelokupni program. Kao pozitivan primjer uvijek rado ističem Tarika Filipovića, glumca i voditelja vrlo gledanih kvizova "1 protiv 100" i "Miliijunaša". Kao pripadnik nacionalne manjine, **Tarik Filipović** u popularnim i gledanim emisijama takmičarskog tipa, kao što je kviz, uvijek pronađe načina i priliku promovirati bošnjačku kulturu, šale, progovoriti o islamskoj vjerskoj tradiciji i običajima. Upravo je ovo jedan od boljih primjera na koji način bi manjine trebale biti ravnopravno uključene u program i sadržaj HTV-a.

POZITIVAN PRIMJER TARIKA FILIPOVIĆA

• **Da li postoje razlike i kakve u medijskom tretiranju nacionalnih manjina u nacionalnom, javnom medijskom servisu i u lokalnim elektronskim medijima?**

Lokalni mediji su priča za sebe. Hrvatsko medijsko tržište vrlo je malo. Zbog netransparentnog i tržišno nepoštenog poslovanja marketinga HRT-a, zbog snižavanja cijena oglasa do krajnjih granica što rezultira time da se primjerice proizvođač garažnih vrata iz nekog malog mjesta radije oglašava na HTV-u nego li na lokalnoj televiziji, zbog svega toga lokalni mediji su u situaciji trajne borbe za preživljavanje. Opterećeni su balansiranjem u programskom udovoljavanju lokalnim vlastima i lokalnim moćnicima te rijetkim oglašivačima, pri čemu promišljanje o društveno angažiranom sadržaju pada u drugi plan. Ipak, postoje pozitivni primjeri emisija, ponajviše u onim županijama s brojnim pripadnicima iste nacionalne manjine. Međutim, u Hrvatskoj još nikada nije proveden

sustavni monitoring programa lokalnih televizija. To je zadaća Vijeća za elektroničke medije.

• **Što bi istaknuli kao osnovna obilježja i probleme odnosa lokalnih medija prema nacionalnim manjinama?**

Kao što sam već spomenula, ostavlja se dojam da je odnos većine lokalnih medija prema nacionalnim manjinama motiviran isključivo sredstvima iz Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija. Nešto povoljniji tretman u lokalnim medijima ima talijanska nacionalna manjina u Istri i riječkom području te Mađari u Slavoniji i Baranji. Primjerice, lokalne televizije u Dalmaciji, ali i u Zagrebu, prema podacima dostupnim iz Vijeća za elektroničke medije, čini se da potpuno ignoriraju nacionalne manjine.

• **Kako, na osnovu vaših analiza, ocjenjujete ulogu Fonda za poticanje pluralizma i raznolikosti elektroničkih medija koji bi trebao doprinosti boljem medijskom tretiranju nacionalnih manjina u lokalnim medijima? Koji su njegovi dosezi, a koji promašaji?**

Osnivanje Fonda i njegova zadaća za svaku su pohvalu. Međutim, problem je što Agencija i Vijeće za elektroničke medije vrlo površno, uglavnom nezainteresirano i netransparentno obavlja svoj posao. Nejasni su kriteriji prilikom dodjele sredstava iz Fonda. Kako je moguće da su za 2009. godinu baš svi lokalni mediji koji su se prijavili na natječaj, 141 radio i 21 televizija, zadovoljili kriterije za dodjelu financijskih sredstava? Pojedinačna obrazloženja Vijeća nam nisu dostupna, nigdje nisu transparentno objavljena. Također, bez provjere realizacije planiranih sadržaja, Vijeće ne bi smjelo uplatiti lokalnim medijima preostalih 20 posto sredstava. Gdje su izvještaji o monitoringu tog programa? Gdje je evaluacija tih emisija? Navodno postoji, ali je dobro skrivena od očiju zainteresirane javnosti. Na naše stalne molbe da je dobijemo na uvid iz Vijeća odgovaraju ignorancijom. Redom svi koji rade u tom Vijeću trebali bi postati svjesni svoje neprofesionalnosti i nesposobnosti, a time i osobne sramote. Nije Vijeće neka nad-institucija, Vijeće čine ljudi koji rade u njemu, osobe s imenom i prezimenom. Međutim, pojedinačna samokritičnost je očito ono što ti pojedinci nemaju, na štetu i sramotu hrvatskoga društva.

• **Ima li indikacija da je u raspodjeli sredstava Fonda pod firmom "za programe nacionalnih manjina" prisutna nenamjenska raspodjela sredstava?**

Apsolutno. Za 2008. godinu uspjeli smo provesti detaljnije istraživanje koje je potvrdilo da neki lokalni mediji uopće nisu realizirali emisije za koje su dobili novac, a upravo su te emisije trebale biti namijenjene nacionalnim manjinama. Ne postoji podatak da su ti mediji morali vratiti novac Fondu.

NEPROFESIONALNOST I NETRANSPARENTNOST VIJEĆA ZA ELEKTRONIČKE MEDIJE

• U kom pravcu bi po vašem mišljenju trebala ići neka opća strategija poboljšanja odnosa medija prema nacionalnim manjinama?

Bez obrazovanja i razvijanja društvene svijesti, nemoguće je očekivati veće pomake. Prihvatanje nacionalnih manjina, prihvaćanje različitosti u društvu kao nešto što oplemenjuje, što obogaćuje - uči se razumijevati i poštovati od predškolskog odgoja. Generacije koje su preskočile ovakav pristup u svom temeljnom odgojno-obrazovnom procesu, to bi mogle nadoknaditi intenzivnijim radom na promišljanju i širenju vlastite tolerancije. Ali, to ne smije biti prepušteno tek volji i trudu pojedinaca. Sustav je taj koji treba podržati razvoj političke kulture, uopće tolerancije u hrvatskome društvu. Tek tada otvorit će se put multikulturalnosti u Hrvatskoj, koja možda nije toliko raznolika i vizualno uočljiva kao primjerice u Londonu, u Nizozemskoj ili u SAD-u, ali je posebna, naša i vrlo vrijedna.

• Što se u tom pogledu može učiniti u javnom medijskom servisu (HRT) a što na lokalnom nivou? Što kratkoročno, a što dugoročno? Kako, dakle, omogućiti kvalitetniji odnos medija prema manjinama?

Potrebna je sustavna edukacija novinara i urednika, ali ne samo onih koji rade u Redakciji za manjine HTV-a - oni bi zapravo mogli educirati ostale. Poštivanje nacionalnih manjina i uvažavanje njihova suživota s većinskim stanovništvom moralo bi se moći iščitati iz programa HRT-a. Dodatno, ne smijemo zaboraviti i obrazovnu funkciju HRT-a kao javnog medijskog servisa. Upravo bi HRT morao iskristiti svoj položaj kao još uvijek najutjecajnije medijske kuće u zemlji te u svojim programima promovirati sve ove vrijednosti o kojima sam ranije govorila. A lokalni mediji bi se, neovisno o financijskim poticajima, trebali također založiti da i njihov program bude što je moguće više društveno angažiran i društveno odgovoran.

• U tom odnosu medija i manjina, naravno, u prvom redu se kao odgovorni apostrofiraju mediji. Ali da li bi se izvjesne kritike mogle uputiti i samim manjinama? Što bi mogli istaknuti kao osnovne probleme na tom planu? Gdje manjine griješe (njihove udruge, institucije) u odnosu prema medijima i što bi trebale mijenjati?

Ponekad mi se čini da u nekim područjima Hrvatske nacionalne manjine same sebe izdvajaju i promoviraju kao "druge". Samim time što od medija očekuju neki poseban status i specijalni tretman, automatski se afirmiraju kao "drugi". Danas, kada nam prijelaz na digitalno emitiranje omogućava brojne nove radijske i televizijske kanale - zašto se kreativni pripadnici nacionalnih manjina ne organiziraju i počnu proizvoditi sadržaj za sve, a ne samo za svoju nacionalnu manjinu? Posebno društveno utjecajniji pripadnici nacionalnih manjina bi se trebali truditi biti ambasadori i vlastitog manjinskog jezika, i kulture, i glazbe, i običaja, ali i svakodnevnih životnih priča, uspjeha i problema. Važno je da svoj prostor prepoznaju u svim medijima, formatima i sadržajima, a ne samo onima specijaliziranim za manjine.

FUNKCIONIRANJE LOKALNE SAMOUPRAVE

Intervju s mr. sc. Antonijom Petričušić, sociologinjom sa
Pravnog fakulteta u Zagrebu

VIJEĆA KAO SUKREATORI LOKALNE POLITIKE

Većina vijeća se nije snašla u svom mandatu: ljudi su izabrani, dobili su određena prava, čak i povlastice, izborili i ispregovarali urede, ponekad, u većim gradovima i bogatijim sredinama, osigurali financiranje čak i administrativnih pomoćnika koji opslužuju vijeće, ali se uglavnom nisu nametnuli javnosti, manjinskoj ni većinskoj, kao institucija koja služi suradnji, koja povezuje manjine s lokalnom zajednicom u kojoj one prebivaju. I u vijećima, kao i u svim hrvatskim javnim službama, predstavničkim tijelima, vlasti općenito, treba mijenjati način upravljanja, treba težiti transparentnoj, odgovornoj, časnoj vlasti. To nije nešto što se mijenja lako i preko noći, ali i vijeća itekako mogu pripomoći toj nužnoj promjeni. Ukoliko ljudi zamjećuju promjene u lokalnoj zajednici koje mogu pripisati zalaganju svojih vijećnika, prepoznat će ovu instituciju manjinske samouprave kao vrijednu i važnu.

• Prošlo je sedam godina od usvajanja Ustavnog zakona o nacionalnim manjinama čiji je jedan od najznačajnijih i najintrigantnijih novuma bio i uvođenje manjinske samouprave (vijeća i predstavnici). Koliko je ta važna institucija zaista saživjela, koje je efekte do sada postigla? Da li je naš koncept manjinske samouprave najbolje osmišljen i postavljen? Da li su, možda, na raspolaganju bila i neka druga rješenja i iskustva koji bi osigurala efikasnije i kvalitetnije sudjelovanje nacionalnih manjina u javnom životu? Kakav iskustva u tom pogledu imamo u Europi?

Naš je sustav manjinske samouprave inspiriran mađarskim. Nema sličnih rješenja u zapadnoeuropskim demokracijama. Na pamet mi pada, kad razmišljam o zapadnoj Europi, tek Komisija šestorice, konzultativno tijelo sa zakonodavnim ovlastima koje djeluje u talijanskoj provinciji Bolzano. Slična konzultativna tijela postoje i u nekoliko zemalja naše regije, ali uglavnom još nisu zaživjela u praksi (Srbija, Makedonija i Kosovo). Tijela koja su nastala kao modalitet manjinskog sudjelovanja na lokalnoj razini u svim ovim zemljama rezultat su oklijevanja zakonodavaca da dopusti teritorijalnu autonomiju manjinskim zajednicama. U državama koje su i same u procesu izgradnje nacije i državnih institucija, a u kontekstu nedavnih ratova i sukoba, teško je i zamisliti da je teritorijalna autonomija moguća. Stoga se i pojavio model vijeća, dakle tijela u kojima manjine sukreiraju lokalne politike koje se tiču zaštite njihovog identiteta, ali i očuvanja njihove zajednice u mjestima koje su tradicionalno nastanjivale, ili gdje žive u značajnijem broju. Ipak, na predstavnicima je manjinskih zajednica, okupljenih u vijećima, angažirati se na način da štite kulturnu autonomiju svoje zajednice, ali i da sukreiraju odluke lokalne vlasti koje mogu utjecati na svakodnevnu kvalitetu života pripadnika manjina. Dakle, članak 31. Ustavnog zakona koji propisuje da vijeća nacionalnih manjina predlažu lokalnim i regionalnim tijelima opće akte o pitanjima od značaja za nacionalnu manjinu, treba tumačiti tako da su vijeća sukreatori lokalnih politika, bilo da se radi o komunalnoj infrastrukturi,

odlučivanju o novim generalnim urbanističkim planovima, izgradnji domova zdravlja, dječjih vrtića i škola. Sve su to teme na koje vijeća trebaju imati mogućnost utjecati. No, čini mi se da još uvijek u praksi nije tako.

VIJEĆA SE JOŠ NISU NAMETNULA JAVNOSTI

• U čemu su, po vašem mišljenju, najizrazitiji nedostaci našeg koncepta manjinske samouprave?

Najprije, nejasno formulirana obveza financiranja vijeća. Zakon propisuje da se vijeća financiraju iz sredstava jedinica samouprave, a ne propisuje eventualne sankcije za one jedinice koje to propuste učiniti. Iako se vijeće mogu financirati i iz državnog proračuna, to nije slučaj. Nadalje, slabim odazivom birača vijećima se u pitanje dovodi legitimitet. No, iako su ovi problemi već kronične prirode, nisu adekvatno riješeni. Znamo da je bilo prijedloga da se izbori za vijeća organiziraju paralelno uz opće parlamentarne izbore, ali je ta ideja napuštena. Također, većina vijeća se nije snašla u svom mandatu: ljudi su izabrani, dobili su određena prava, čak i povlastice, izborili i ispregovarali urede, ponekad, u većim gradovima i bogatijim sredinama, osigurali financiranje čak i administrativnih pomoćnika koji opslužuju vijeće, ali se uglavnom nisu nametnuli javnosti, manjinskoj ni većinskoj, kao institucija koja služi suradnji, koja povezuje manjine s lokalnom zajednicom u kojoj one prebivaju.

• Koliko na kvalitetu i funkcioniranje samog sustava manjinske samouprave utječe način na koji je taj sustav organiziran a u kojoj je mjeri to funkcioniranje ovisno i široj socijalno-političkoj klimi u odnosu na manjine i kako u tom pogledu ocjenjujete našu trenutnu situaciju?

I jedno i drugo je važno. S tim da okruže igra utjecajnu ulogu. Naravno da će u zajednici u kojoj postoji tradicija mnogoetničnosti rad vijeća biti itekako u boljem položaju. Hrvatsko je društvo još uvijek prilično nesporno za ostvarenje prava manjina: ne samo nacionalnih, nego i socijalnih, rodničkih, religijskih...

(Nastavak na stranici 8)

Antonija Petričušić

(Nastavak sa stranice 7)

Na promjene takvog stava čak ni na lokalnoj razini ne mogu utjecati vijeća, ne samo da su ona gotovo nevidljiva i ciljno usko profilirana, nego je zadatak vlasti, škola, medija, javnih kampanja da razvijaju svijest stanovništva o potrebi uvažavanja različitosti.

EDUCIRATI ALI I TEHNIČKI EKIPIRATI

• **Koliko je za jedan ovakav koncept sudjelovanja manjina u javnom životu važan dosegnuti nivo i potencijal civilnog društva i kakva je situacija na tom planu?**

Udruge su odigrale važnu ulogu u educiranju vijećnika o njihovim ovlastima i mandatu, što je donekle poduprla i Vlada kroz djelatnosti educiranja Ureda za nacionalne manjine. Ipak, malo je udruga u Hrvatskoj koje imaju jasno i konstantno profiliran interes za pitanja zaštite nacionalnih manjina, promicanje manjinskih prava, sugeriranje novih, inkluzivnijih politika donosiocima odluka. Rijetke od njih koje su se posvetile ovom cilju čine to u kontinuitetu i s namjerom da djeluju iz pozicije think-thanka, dakle aktivno zagovaraju rješenja koja bi političari mogli upotrijebiti pri realizaciji svojih političkih odluka. Vijeća doduše mogu iz zakonom propisanog okvira djelovati poput udruga, ali ona ne smije biti izložena tržišnim pravilima kojima su udruge izložene, i nemaju mogućnost širenja područja svoga interesa i djelovanja, što udruge dakako mogu. No, ne bi ja miješala udruge i vijeća, to je kao da miješate kruške i jabuke.

• **Da li su same manjine organizacijski i edukacijski pripremljene za implementaciju jednog ovakvog, složenog, koncepta manjinske samouprave?**

Već sam spomenula da su mnogobrojne međunarodno financirane projekte kojima je cilj bio obrazovanje izabranih vijećnika provodile uglavnom domaće i strane udruge.

Možda bi bilo bolje da se novac koji su donori namijenili za smještaj sudionika i organizaciju seminara i radionica, te plaće predavača iskoristio na način da je svako vijeće dobilo telefon, kompjuter i faks uređaj bio oportunistički potrošen. No, tu smo, gdje smo. Vijeća su već prevalila polovicu svoga drugog mandata, zadaci koji su im povjereni izabranim predstavnicima morali bi biti itekako do sada jasni. Na glasačima je da prilikom sljedećih izbora odluče jesu li njihovi predstavnici bili na visini zadatke ili ne. Zamjenjivost je ključ demokratskog procesa.

• **Koliko su za taj koncept pripremljene lokalne i regionalne institucije vlasti?**

Mislim da se situacija itekako promijenila u odnosu na početno nesnalaženje lokalnih javnih službenika, ali i megalomanskih očekivanja nekih tada tek izabranih predstavnika u vijeća nacionalnih manjina. Šteta je što se pri edukaciji o nadležnosti vijeća uglavnom bavilo predstavnicima i vijećima nacionalnih manjina, a rijetko ili nikako sa gradskim i županijskim službenicima, te predstavnicima u skupštinama. U ovih šest, sedam godina ipak je osviještenost o postojanju vijeća kao tijela manjinske samouprave postala opća, osnovane su koordinacije, neki gradovi su osigurali sredstva za urede vijeća, itd. Na žalost, neki politički predstavnici lokalne i županijske vlasti ne prihvaćaju činjenicu da Ustavni zakon daje manjinama pravo da sudjeluju u donošenju lokalnih odluka. Naravno da zbog malog broja manjinskih zastupnika manjinski prijedlozi mogu lako biti preglašani, ali u inkluzivnom društvu glas ranjivijih skupina, ma koje god one bile, treba uzimati u obzir.

• **Što bi po vašem mišljenju u konceptu manjinske samouprave bilo prioritetno mijenjati?**

Izvjesno je da nekih supstancijalnih promjena neće biti, jer zakonski okvir ostaje

• **Koliko će po vašem mišljenju upravo izglasane promjene Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina doprinijeti daljnjem jačanju manjinske samouprave ili je možda ovim promjenama Ustavnog zakona propuštena šansa da se to napravi?**

Što se nedavnih promjena tiče, nemijenjanje uloge i nadležnosti manjinskih vijeća u tekstu Ustavnog zakona ne oslabljuje ovu instituciju manjinske samouprave. Cilj ovih ustavnih promjena zapravo nije ni bilo jačanje manjinske samouprave, stoga ne treba biti iznenađen što je njima to "propušteno". Ustavne promjene manjinski politički predstavnici trebaju doživjeti kao svoj uspjeh jer su uspjeli amandmanima manjinskim glasačima dati mogućnost glasanja za manjinsku listu i za listu izborne jedinice u kojima imaju prebivalište. Budući se radi o mjeri tzv. pozitivne diskriminacije, ona bi trebala pridonijeti smanjenju nejednakosti uključenosti pripadnika, nazovimo ih manjinskih zajednica u društvu. No, npr. i crnogorski je Zakon manjinskim pravima i slobodama predviđao ovakvu mjeru, ali je ona "pala" na njihovom Ustavnom sudu još 2006. godine.

kakav je i bio. No, i u vijećima, kao i u svim hrvatskim javnim službama, predstavničkim tijelima, vlasti općenito, treba mijenjati način upravljanja, treba težiti transparentnoj, odgovornoj, časnoj vlasti. To nije nešto što se mijenja lako i preko noći, ali i vijeća itekako mogu pripomoći toj nužnoj promjeni.

BIRAČI ĆE PREPOZNATI USPJEŠNA VIJEĆA

• **U kojoj je mjeri sam način izbora manjinske samouprave adekvatan. Koje su njegove manjkavosti?**

Već sam ranije spomenula da zbog slabog odaziva manjinskih glasača vijećima manjka legitimitet, dakle percepcija glasača da "pobjednici" glasovanja zaista predstavljaju većinu glasačkog tijela, a ne samo one koji su glasovali. Osim toga, organiziranje direktnih izbora iznimno je skupo, budući se glasačka mjesta nalaze diljem zemlje. Kad bi postojalo dopisno glasanje, vjerujem da bi mnogo više pripadnika manjina glasovalo za svoje predstavnike u vijećima. Neki se, ne zaboravimo, ne osjećaju ugodno pri odlasku na biračka mjesta na kojima se glasa samo za nacionalne manjine. Činjenica da u našoj zemlji još zaziremo od stigmatizacije zbog nacionalne pripadnosti govori da hrvatsko društvo još nije demokratski sazrelo.

• **Sljedeće godine trebali bi se održati treći po redu izbori za manjinsku samoupravu. Što se do sada pokazalo najvećim nedostacima na tom planu i što bi se eventualno za te izbore moglo promijeniti kako bi se bolje i uspješnije organizirali?**

Mislim da je potrebna dobro osmišljena i ciljana kampanja. Ona za posljednje izbore za manjinska vijeća, provedena na nacionalnoj razini putem TV reklama, bila je simpatična. Osim što je informirala pripadnike nacionalnih manjina o nadolazećim izborima, senzibilizirala je većinsku javnost o multietničnosti hrvatskog društva. Ipak, najbolji motiv za veću izlaznost birača bit će tek rezultati i uspješnost postojećih vijeća. Ukoliko ljudi zamjećuju promjene u lokalnoj zajednici koje mogu pripisati zalaganju svojih vijećnika, prepoznat će ovu instituciju manjinske samouprave kao vrijednu i važnu.

• **Da li će skori ulazak Hrvatske u EU možda donijeti neke promjene (nove zahtjeve, standarde) kada je u pitanju sudjelovanje manjina u javnom životu?**

Ne vjerujem da će promjene biti značajne, ako ih uopće bude. Ne zato što ulaskom u EU prestaje djelovati politika uvjetovanja, koja je u području zaštite prava nacionalnih manjina, priznat ćete i sami, vjerujem, igrala važnu ulogu, nego zbog toga što je obveza realizacije manjinskih prava unutarnja stvar svake države članice. Hrvatska će kao zemlja članica, nadam se, biti dobar primjer mnogim starim državama članicama koje nisu usvojile ovako cjelovit sustav zaštite manjinskih prava kakav postoji u nas. Ipak, ne trebamo se zanositi da smo bolji već kontinuirano, dakle i nakon pristupanja EU, raditi na ostvarenju manjinskih prava i izgradnji tolerantnijeg društva. To su, uostalom, načela na kojima Unija i počiva.

NEKI ROMI SU STRANCI U VLASTITOJ DOMOVINI

U svom izvještaju za 2009. godinu pučki pravobranitelj **Jurica Malčić** pitanja nacionalnih manjina dotiče u poglavljima o kojima govori o suzbijanju diskriminacije, stambenom zbrinjavanju i statusnim pravima Roma. Donosimo dijelove godišnjeg izvještaja pučkog pravobranitelja uz napomenu da detaljnije izvješće o položaju pripadnika nacionalnih manjina tek slijedi:

PROGRESS

(...) Projekt "Potpora primjeni Zakona o suzbijanju diskriminacije" koji je u okviru programa "PROGRESS", proveden u suradnji sa Centrom za mirovne studije i Uredom za ljudska prava Vlade RH, omogućio je pribavljanje sredstava potrebnih za provođenje aktivnosti usmjerenih na podizanje javne svijesti o diskriminaciji i promociju Ureda kao središnjeg tijela nadležnog za suzbijanje diskriminacije. Organizirani su seminari za edukaciju savjetnika pučkog pravobranitelja i posebnih pravobraniteljica, sudaca i državnih odvjetnika, odvjetnika, predstavnika poslovnog sektora, predstavnika organizacija civilnog društva i sindikata, predstavnike županijskih koordinacija za ljudska prava, predstavnike medija, edukacije državnih službenika i nastavnika policijske akademije. Provedba projekta zaokružena je održavanjem dvodnevne konferencije pod nazivom: "Potpora provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije" kojoj je prisustvovalo niz domaćih i stranih stručnjaka koji se bave antidiskriminacijskom teorijom i praksom te stotinjak sudionika zainteresiranih za predmetno područje.

Provedena je i javna kampanja kojoj je cilj bio upozoriti građane Republike Hrvatske o neprihvatljivosti diskriminativnog ponašanja te ih informirati o postojanju Zakona o suzbijanju diskriminacije kao i središnjeg tijela nadležnog za suzbijanje diskriminacije - Ureda pučkog pravobranitelja. Na uzorku od 1300 osoba provedeno je istraživanje o stavovima i razini svijesti o diskriminaciji i pojavnim oblicima diskriminacije.

U sklopu Projekta, redizajnirana je i web stranica Ureda pučkog pravobranitelja na kojoj su posebno istaknute i izdvojene sve aktivnosti pučkog pravobranitelja kao središnjeg tijela nadležnog za suzbijanje diskriminacije. O primjeni Zakona o suzbijanju diskriminacije, pučki će pravobranitelj Hrvatskom saboru podnijeti posebno izvješće, u kojem će detaljnije obraditi pitanje položaja pripadnika nacionalnih manjina. Stoga su u ovom Izvješću obrađena samo ona upravna područja (područje obnove, stambenog zbrinjavanja i povrata imovine, te statusni problemi: državljanstvo i prebivalište), u kojima je zabilježen veći broj pritužbi pripadnika nacionalnih manjina.

STAMBENO ZBRINJAVANJE

Demografska obnova, odnosno povratak, ostanak i naseljavanje područja posebne državne skrbi potiče se stambenim zbrinjavanjem. Zakon o područjima posebne državne skrbi (NN br.86/08; u nastavku: ZPPDS) određuje vrste stambenog zbrinjavanja, ovlaštenike, uvjete za stjecanje prava, obveze i povlastice, tijela nadležna za provedbu zakona, rok za žalbu protiv rješenja regionalnih ureda, kao i da će Vlada Republike Hrvatske odlukom propisati krajnji rok za podnošenje zahtjeva za stambenim zbrinjavanjem i dinamiku podnošenja zahtjeva, ali ne i druge procesne odredbe. Stoga su nadležna tijela u postupcima rješava-

nja o pravima iz ZPPDS-a dužna primjenjivati stari Zakon o općem upravnom postupku (u nastavku: ZUP; napomena: Postupci započeti do stupanja na snagu novoga Zakona o općem upravnom postupku, iz ožujka 2009. godine, nastavit će se i dovršiti prema odredbama starog ZUP-a).

Službenici Ministarstva regionalnog razvoja cesto ne postupaju po odredbama ZUP-a, na što smo upozoravali i tijekom proteklih godina. Pritužbe građana u 2009. godini velikim su se dijelom odnosile na prekoračivanje rokova za donošenje akta. ZUP propisuje rokove donošenja rješenja (cl. 218, 242, 247) odnosno načine zaštite prava u slučajevima šutnje uprave jer stranka ima pravo da joj tijelo koje vodi postupak u zakonskom i razumnom roku riješi o pravima i obvezama. Ustavni sud Republike Hrvatske je pravne lijekove protiv šutnje uprave ocijenio vrlo cesto nedjelotvornima za ubrzanje samih upravnih postupaka (Odlukom br. U-III-A-4885/2005, od 20. lipnja 2007.), a što je razvidno iz upravne prakse. Stoga u konkretnim predmetima pučki pravobranitelj nije pritužitelje upućivao na korištenje navedenih lijekova (što bi dodatno opterećivalo nadležna tijela i Upravni suda Republike Hrvatske), već je intervenirao požurnicama.

Druga učestala povreda ZUP-a u postupanju Ministarstva regionalnog razvoja bilo je propuštanje obveze obavještanja stranaka o razlozima trajanja postupka te o radnjama koje će se poduzeti radi njegova okončanja (cl. 296. ZUP-a), iako su stranke upućivale pisane požurnice (bez uspjeha), nakon čega bi se obraćale pučkom pravobranitelju radi intervencije, ali i drugim državnim tijelima, cesto nenadležnima i tako nepotrebno opterećivala i njihov rad. Iako ovaj problem još uvijek postoji, stanje se popravilo u odnosu na prijašnje godine.

Učestali su prigovori građana na netransparentnost u rješavanju po zahtjevima za stambeno zbrinjavanje, uz napomene da imaju saznanja o praznim stanovima, ali da im nadležno tijelo odgovara da takvi ne postoje. I dalje su cesti prigovori na kvalitetu objekata koji se dodjeljuju, uz optužbe o pristanosti službenih osoba pri dodjeli kvalitetnijih objekata.

Razloge ovakvog postupanja građani cesto pripisuju korupciji i nepotizmu, ali sve češće i netrpeljivosti prema pripadnicima nacionalnih manjina, te nestručnom radu službenih osoba.

STATUSNA PRAVA ROMA

Pučki pravobranitelj, kao provedbeni partner Ureda Visokog povjerenika ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR), od listopada 2009. godine izvodi projekt: "Socijalna uključenost: Potpora marginaliziranim zajednicama". Naime, u rujnu 2009. godine UNHCR i Europska komisija potpisali su sporazum o provedbi IPA-e. Projekt je regionalnog karaktera a u Hrvatskoj se izvodi prvi puta i usmjeren je na pomoć pri reguliranju pravnog statusa Roma. Projekt je osmišljen na način da podupire Nacionalni program za Rome kao i napore u sklopu Akcijskog plana "Desetljeće za uključivanje Roma", kroz projektne aktivnosti usmjerene su na povećanje pravne i socijalne uključenosti, puno ostvarivanje građanskih prava Roma u Hrvatskoj, te specifičnih projektnih ciljeva: zaštite pripadnika romske zajednice od moguće rasne diskriminacije, posebice onih koji su raseljeni tijekom ratnih sukoba; olakšavanja

pristupa na besplatnu pravnu pomoć, osobito u postupcima stjecanja osobnih dokumenata i ostvarivanja osnovnih građanskih prava Roma; povećanje svijesti među samim Romima i drugim relevantnim sudionicima o potrebi reguliranja statusa i pribavljanja isprava te uklanjanja administrativnih prepreka u ostvarivanju toga; regionalna suradnja s ciljem reguliranja pravnog statusa Roma.

Izvođenje projekta nastavit će se i tijekom 2010. godine na način da će mobilni tim pučkog pravobranitelja obilaziti lokacije naseljene pripadnicima Roma te provoditi projektne aktivnosti prvenstveno u smislu pružanja svih relevantnih informacija vezanih za statusna pitanja tražitelja takve vrste pomoći. Sredstva dobivena putem ovog projekta, omogućila su obilazak mjesta širom Republike Hrvatske u kojima žive pripadnici romske nacionalne manjine. S obzirom da se veliki broj Roma nalazi u teškoj socijalnoj situaciji, veliku prepreku reguliranju njihovog boravka u Republici Hrvatskoj čine uvjeti propisani Uredbom o načinu izračuna i visini sredstava za uzdržavanje stranaca u Republici Hrvatskoj te uvjet iz članka 52. točke 3. Zakona o strancima koja propisuje da će se strancu odobriti privremeni boravak ako ima zdravstveno osiguranje, odnosno priloži dokaz o podmirenim obvezama s navedene osnove.

Budući da se radi o osobama koje su rođene u Republici Hrvatskoj ili su do osamostaljenja Republike Hrvatske na njenom prostoru živjele desetljećima, a nisu regulirale svoj državljanški status upravo zbog razloga spomenutih u poglavlju o državljanstvu u ovom izvješću, pa se i dalje smatraju strancima, uz okolnost da se radi o mnogobrojnim obiteljima lošeg imovinskog statusa, propisani uvjeti predstavljaju nesavladivu prepreku, pa dugovanja po tom osnovu, po jednoj obitelji, često prelaze više desetaka tisuća kuna. Takva situacija kod Roma izaziva nelagodu i opterećenje mišlju da će cjelokupna situacija rezultirati odbijanjem njihovih zahtjeva za produženje boravka i u krajnjem slučaju napuštanjem države u kojoj su rođeni ili je smatraju svojim domom.

Također, uočena je pojava da se Romkinjama, stranim državljanjkama, koje su udane za hrvatske državljanke i majke su hrvatskih državljanaka, odobrava privremeni boravak u svrhu spajanja obitelji u kraćem trajanju od maksimalno mogućeg, što uvelike utječe na kvalitetu obiteljskog života i na samo funkcioniranje obitelji.

Isto tako, uočeno je i postupanje protivno cl. 66. Zakona o općem upravnom postupku koji kazuje da je tijelo nadležno za primitak podneska odnosno usmenog priopćenja dužno primiti podnesak koji se predaje, odnosno uzeti na zapisnik usmeno priopćenje. Naime, u nekim sredinama Romima je otežano podnošenje zahtjeva jer ih se unaprijed uvjerava da je to bespotrebno jer ionako neće biti odobreno zbog neispunjavanja traženih uvjeta.

U pojedinim slučajevima primijećeno je i odstupanje od načela pomoći neukoj stranci iz cl. 14. ZUP-a koji propisuje da neznanje i neukost stranke i drugih osoba koje sudjeluju u postupku ne budu na štetu prva što im po zakonu pripadaju, s obzirom da je određeni broj pripadnika Roma urednim produžavanjem privremenog boravka stekao uvjete za podnošenje zahtjeva za odobravanje stalnog boravka, ali zbog pravne neukosti takav zahtjev nisu podnijeli.

IZABRANI LOKALNI ČELNICI PRIPADNICI NACIONALNIH MANJINA

Dopunski izbori za zamjenike općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, te članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave iz reda pripadnika nacionalnih manjina u Virovitičko-podravskoj, Bjelovarsko-bilogorskoj, Ličko-senjskoj, Zadarskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji održani su u dva kruga 13. i 27. lipnja. Donosimo konačne rezultate

ZAMJENIK GRADONAČELNIKA GRADA GRUBIŠNO POLJE (predstavnik srpske nacionalne manjine)

PRVI KRUG: Ukupno birača: 1.087. Glasovalo birača: 243 23,36%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. BRANKO KAŠIĆ, NEZAVISNI KANDIDAT 82 33,75%

2. MILAN BOBIĆ, SAMOSTALNA DEMOKRATSKA SRPSKA STRANKA - SDSS 78 32,10%

3. ČEDOMIR ČEPRNJA, NEZAVISNI KANDIDAT 48 19,75%

4. SINIŠA ROLIĆ, SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA HRVATSKE - SDP 34 13,99%

DRUGI KRUG: Ukupno birača: 1.087. Glasovalo birača: 292 26,86%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. BRANKO KAŠIĆ, NEZAVISNI KANDIDAT 167 57,19%

2. MILAN BOBIĆ, SAMOSTALNA DEMOKRATSKA SRPSKA STRANKA - SDSS 120 41,10%

Za zamjenika gradonačelnika izabran je predstavnik srpske nacionalne manjine: **BRANKO KAŠIĆ**

ZAMJENIK ŽUPANA LIČKO-SENSJSKE ŽUPANIJE (predstavnik srpske nacionalne manjine)

PRVI KRUG: Ukupno birača: 11.421. Glasovalo birača: 2.370 20,75%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. NIKOLA LALIĆ, SAMOSTALNA DEMOKRATSKA SRPSKA STRANKA - SDSS 1.125 47,47%; 2. JOVO DRAGIČEVIĆ, SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA HRVATSKE - SDP 738 31,14%; 3. ĐOKO OPALIĆ, SRPSKA NARODNA STRANKA - SNS 271 11,43%; 4. MILAN TADIĆ, HRVATSKA NARODNA STRANKA-LIBERALNI DEMOKRATI - HNS 162 6,84%

DRUGI KRUG: Ukupno birača: 11.421. Glasovalo birača: 2.448 21,43%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. NIKOLA LALIĆ, SAMOSTALNA DEMOKRATSKA SRPSKA STRANKA - SDSS 1.417 57,88%; 2. JOVO DRAGIČEVIĆ, SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA HRVATSKE - SDP 976 39,87%

Za zamjenika župana izabran je predstavnik srpske nacionalne manjine: **NIKOLA LALIĆ**.

ZAMJENIK GRADONAČELNIKA GRADA GOSPIĆA (predstavnik srpske nacionalne manjine)

PRVI KRUG: Ukupno birača: 2.750. Glasovalo birača: 288 10,47%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. ĐORĐE GVOZDIĆ, NEZAVISNI KANDIDAT 131 45,49%; 2. ĐORĐE BORIĆ, SAMOSTALNA DEMOKRATSKA SRPSKA STRANKA - SDSS 81 28,12%; 3. NIKICA DJAKOVIĆ, SRPSKA NARODNA STRANKA - SNS 42 14,58%; 4. JOVANKA PEZELJ, SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA HRVATSKE - SDP 29 10,07%

DRUGI KRUG: Ukupno birača: 2.750. Glasovalo birača: 321 11,67%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. ĐORĐE GVOZDIĆ, NEZAVISNI KANDIDAT 187 58,25%; 2. ĐORĐE BORIĆ, SAMOSTALNA DEMOKRATSKA SRPSKA STRANKA - SDSS 131 40,81%

Za zamjenika gradonačelnika izabran je predstavnik srpske nacionalne manjine: **ĐORĐE GVOZDIĆ**.

ZAMJENIK NAČELNIKA OPĆINE DONJI LAPAC (predstavnik hrvatskog naroda)

PRVI KRUG: Ukupno birača: 348. Glasovalo birača: 166 47,70%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. MIRO TOMIĆ, HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA 111 66,87%; 2. KREŠIMIR FORJAN, NEZAVISNI KANDIDAT 46 27,71%

Za zamjenika načelnika izabran je predstavnik hrvatskog naroda: **MIRO TOMIĆ**.

ZAMJENIK NAČELNIKA OPĆINE LOVINAC (predstavnik srpske nacionalne manjine)

PRVI KRUG: Ukupno birača: 298. Glasovalo birača: 101 33,89%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. MOMČILO BRMBOTA, SAMOSTALNA DEMOKRATSKA SRPSKA STRANKA - SDSS 69 68,32%; 2. DAMIR VESELINOVIĆ, DEMOKRATSKA PARTIJA SRBA - DPS 29 28,71%

Za zamjenika načelnika izabran je predstavnik srpske nacionalne manjine: **MOMČILO BRMBOTA**.

ZAMJENIK NAČELNIKA OPĆINE PLITVIČKA JEZERA (predstavnik srpske nacionalne manjine)

PRVI KRUG: Ukupno birača: 1.790. Glasovalo birača: 598 33,41%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. SLOBODAN DRAŽIĆ, SAMOSTALNA DEMOKRATSKA SRPSKA STRANKA - SDSS 302 50,50%; 2. GORDANA ČALIĆ, DEMOKRATSKA PARTIJA SRBA 207 34,62%; 3. MIRKO RAKIĆ, NEZAVISNI KANDIDAT 78 13,04%

Za zamjenika načelnika izabran je predstavnik srpske nacionalne manjine: **SLOBODAN DRAŽIĆ**.

ZAMJENIK ŽUPANA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE (predstavnik srpske nacionalne manjine)

PRVI KRUG: Ukupno birača: 8.559. Glasovalo birača: 1.281 14,97%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. STANIŠA ŽARKOVIĆ, DEMOKRATSKA PARTIJA SRBA - DPS, NOVA SRPSKA STRANKA - NSS 611 47,70%; 2. MILIVOJ JORGIĆ, NEZAVISNI KANDIDAT 195 15,22%; 3. DESA KOLESARIĆ, HRVATSKA NARODNA STRANKA-LIBERALNI DEMOKRATI - HNS, HRVATSKA STRANKA UMIROVLJENIKA - HSU 169 13,19%; 4. VELIBOR JUKIĆ, SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA HRVATSKE - SDP 111 8,67%; 5. DRAGOSLAV JOVANOVIĆ, HRVATSKA SOCIJALNO LIBERALNA STRANKA - HSLS 100 7,81%; 6. ZORAN ALAVANJA, NEZAVISNI KANDIDAT 75 5,86%

DRUGI KRUG: Ukupno birača: 8.559. Glasovalo birača: 1.074 12,55%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. STANIŠA ŽARKOVIĆ, DEMOKRATSKA PARTIJA SRBA - DPS, NOVA SRPSKA STRANKA - NSS 760 70,76%; 2. MILIVOJ JORGIĆ, NEZAVISNI KANDIDAT 289 26,91%

Za zamjenika župana izabran je predstavnik srpske nacionalne manjine: **STANIŠA ŽARKOVIĆ**.

ZAMJENIK GRADONAČELNIKA GRADA SLATINE (predstavnik srpske nacionalne manjine)

PRVI KRUG: Ukupno birača: 2.011. Glasovalo birača: 296 14,72%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. MLADEN KULIĆ, SAMOSTALNA DEMOKRATSKA SRPSKA STRANKA - SDSS 121 40,88%; 2. JOVANA ŽNIDAREC, SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA HRVATSKE - SDP 107 36,15%; 3. ŽELJKO SAMARDŽIJA, DEMOKRATSKA PARTIJA SRBA - DPS, NOVA SRPSKA STRANKA - NSS 58 19,59%

DRUGI KRUG: Ukupno birača: 2.011. Glasovalo birača: 329 16,36%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. JOVANA ŽNIDAREC, SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA HRVATSKE - SDP 160 48,63%; 2. MLADEN KULIĆ, SAMOSTALNA DEMOKRATSKA SRPSKA STRANKA - SDSS 158 48,02%

Za zamjenika gradonačelnika izabran je predstavnik srpske nacionalne manjine: **JOVANA ŽNIDAREC**.

ZAMJENIK NAČELNIKA OPĆINE MIKLEUŠ (predstavnik srpske nacionalne manjine)

Izbori nisu održani jer nije bilo kandidatura.

ZAMJENIK NAČELNIKA OPĆINE NOVA BUKOVICA (predstavnik srpske nacionalne manjine)

Izbori nisu održani jer nije bilo kandidatura.

ZAMJENIK NAČELNIKA OPĆINE SUHOPOLJE (predstavnik srpske nacionalne manjine)

PRVI KRUG: Ukupno birača: 1.145. Glasovalo birača: 278 24,28%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. VESNA KNEŽEVIĆ, DEMOKRATSKA PARTIJA SRBA - DPS, NOVA SRPSKA STRANKA - NSS 151 54,32%; 2. MILADIN AMIĐIĆ, NEZAVISNI KANDIDAT 127 45,68%

Za zamjenika načelnika izabran je predstavnik srpske nacionalne manjine: **VESNA KNEŽEVIĆ**.

ZAMJENIK NAČELNIKA OPĆINE VOČIN (predstavnik srpske nacionalne manjine)

PRVI KRUG: Ukupno birača: 867. Glasovalo birača: 101 11,65%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. IGOR PAVKOVIĆ, SAMOSTALNA DEMOKRATSKA SRPSKA STRANKA - SDSS 97 96,04%

Za zamjenika načelnika izabran je predstavnik srpske nacionalne manjine: **IGOR PAVKOVIĆ**.

ZAMJENIK ŽUPANA ZADARSKE ŽUPANIJE (predstavnik srpske nacionalne manjine)

PRVI KRUG: Ukupno birača: 19.267. Glasovalo birača: 2.475 12,85%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. RAJKA RAĐENOVIĆ, - SDSS 1.297 52,40%; 2. BRANISLAV ŠVONJA, - DPS 816 32,97%; 3. NIKOLA ALEKSIĆ, ing.geod., NEZAVISNI KANDIDAT 215 8,69%

Za zamjenika župana izabrana je predstavnik srpske nacionalne manjine: **RAJKA RAĐENOVIĆ**.

ŽUPANIJSKA SKUPŠTINA ZADARSKE ŽUPANIJE (3 predstavnika srpske nacionalne manjine)

Ukupno birača: 19.267. Glasovalo birača: 2.475 12,85%.

Pojedine kandidacijske liste dobile su sljedeći broj glasova:

1. SAMOSTALNA DEMOKRATSKA SRPSKA STRANKA - SDSS. Nositelj liste: VESELKO ČAKIĆ 1.338 glasova

2. DEMOKRATSKA PARTIJA SRBA - DPS. BRANISLAV ŠVONJA 972 glasova

U županijsku skupštinu za predstavnike srpske nacionalne manjine izabrani su:

1. SAMOSTALNA DEMOKRATSKA SRPSKA STRANKA - SDSS 2 mjesta: 1. VESELKO ČAKIĆ; 2. DUŠAN ZELIĆ

2. DEMOKRATSKA PARTIJA SRBA - DPS 1 mjesto: 1. BRANISLAV ŠVONJA

ZAMJENIK GRADONAČELNIKA GRADA BENKOVA (predstavnik srpske nacionalne manjine)

PRVI KRUG: Ukupno birača: 4.839. Glasovalo birača: 557 11,21%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. MILOŠ ČIRITOVIĆ, dipl.iur. - SDSS 310 55,66%; 2. JOVAN BOJANIĆ, DR.VET. MED. NEZAVISNI KANDIDAT 142 25,49%; 3. BOGDAN MIMIĆ, dr.med. - DPS 55 9,87%; 4. STEVAN DRAČA, NEZAVISNI KANDIDAT, 34 6,10%

Za zamjenika gradonačelnika izabran je predstavnik srpske nacionalne manjine: **MILOŠ ČIRITOVIĆ**, dipl.iur.

ZAMJENIK NAČELNIKA OPĆINE POLAČA (predstavnik srpske nacionalne manjine)

PRVI KRUG: Ukupno birača: 387. Glasovalo birača: 103 26,61%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. LJUBIŠA TINTOR, - SDSS 54 52,43%; 2. MILORAD MARČIĆ, NEZAVISNI KANDIDAT 47 45,63%

Za zamjenika načelnika izabran je predstavnik srpske nacionalne manjine: **LJUBIŠA TINTOR**.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE STANKOVCI (1 predstavnik srpske nacionalne manjine)

Ukupno birača: 120. Glasovalo birača: 23 19,17%.

Pojedine kandidacijske liste dobile su sljedeći broj glasova:

1. SAMOSTALNA DEMOKRATSKA SRPSKA STRANKA. Nositelj liste: RADOVAN MANDIĆ 21 glas

U općinsko vijeće za predstavnike srpske nacionalne manjine izabrani su: 1. SAMOSTALNA DEMOKRATSKA SRPSKA STRANKA, 1 mjesto: 1. RADOVAN MANDIĆ

ZAMJENIK NAČELNIKA OPĆINE ZEMUNIK DONJI (predstavnik srpske nacionalne manjine)

PRVI KRUG: Ukupno birača: 625. Glasovalo birača: 53 8,48%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. DRAGAN DANIČIĆ, - SDSS 49 92,45%

Za zamjenika načelnika izabran je predstavnik srpske nacionalne manjine: **DRAGAN DANIČIĆ**.

ZAMJENIK NAČELNIKA OPĆINE BOGDANOVCI (predstavnik rusinske ili srpske nacionalne manjine)

PRVI KRUG: Ukupno birača: 767. Glasovalo birača: 284 37,03%.

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

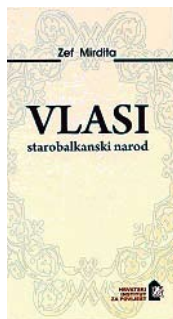
1. JAROSLAV MEDEŠI, NEZAVISNI KANDIDAT 80 28,17%; 2. MARIJANA DŽUDŽAR, - SDP 76 26,76%; 3. DAMIR DOROGHAZI, - HDSSB 67 23,59%; 4. MILAN ČUBRILO, - SDSS 60 21,13%

DRUGI KRUG: Ukupno birača: 767. Glasovalo birača: 235 30,64%

Pojedini kandidati dobili su sljedeći broj glasova:

1. JAROSLAV MEDEŠI, NEZAVISNI KANDIDAT 129 54,89%; 2. MARIJANA DŽUDŽAR, - SDP 104 44,26%

Za zamjenika načelnika izabran je predstavnik rusinske nacionalne manjine: **JAROSLAV MEDEŠI**.

KNJIGA O VLASIMA
Zagreb - Knjiga profesora **Zefa Mirdite** "Vlasi starobalkanski narod - od povijesne pojave do danas", u kojoj piše o pitanju Vlaha i njihovoj ulozi u povijesnim procesima različitih naroda s kojima su živjeli, promovirana je u svibnju u Zagrebu.

"Knjiga obrađuje pitanje Vlaha u povijesti naroda s kojima ih je povijesna sudbina, odnosno politička nepravda velikih sila prisilila da žive," piše Mirdita u predgovoru te ističe kako Vlasi tijekom cijele povijesti, osim razdoblja Vlaško-bugarskoga carstva (1185.-1280.), nisu imali svoj državni teritorij, koji bi uključivao samosvojne političke, socijalne, duhovne i kulturne institucije. Smatra kako su Vlasi, unatoč tomu, djelatni čimbenik u svim porama socijalno-političkog, ekonomsko-kulturnog i intelektualno-duhovnog života naroda s kojim dijele zajedničku sudbinu. "Oni su nositelji građanskoga duha ne samo balkanskih naroda, nego i drugih naroda u Europi," ocjenjuje prof. Mirdita.

KRIZA POTIČE RASIZAM U EUROPI

London - U svom svibanjskom godišnjem izvješću Amnesty International kaže da je ekonomska kriza izazvala porast diskriminacije, rasizma i ksenofobije u Europi, osobito u Italiji, Slovačkoj i Mađarskoj.

Segregacija Roma i dalje je ozbiljan problem u središnjoj i istočnoj Europi, te u Italiji gdje zbog "nezakonitih prisilnih iseljavanja" oni tonu sve dublje u siromaštvo. Italija je također omogućila lokalnim vlastima da dopuste udruženjima nenaoružanih građana koji ne pripadaju snagama reda da provode ophodnje na području svojih općina, "što bi moglo rezultirati diskriminacijom i osvetama", osobito nad Romima.

Slovačku se osobito izdvaja zbog segregacije romske djece. Gotovo 60 posto smješta ih se u posebne razrede za mentalno zaostale iako to nisu. Lokalne vlasti kritizira se zbog prisilnih iseljavanja Roma i čak podizanja zidova kako bi se romska naselja odvojilo od ostatka zajednice. Bratislavu se također sumnjiči da okreće leđa sterilizaciji Romkinja premda je donijela zakonske mjere po kojima zdravstveni djelatnici moraju tražiti pristanak za takve procedure te uvela novo kazneno djelo "nezakonite sterilizacije". Ministarstvo zdravstva nije, međutim, za to objavilo provedbene smjernice.

U Mađarskoj je u nizu napada na Rome poginulo najmanje devetero ljudi, među kojima je bilo žena i djece, zbog čega je mađarska policija formirala posebnu skupinu od 120 ljudi za istragu takvih slučajeva.

ANTISEMITSKI NAPADI U EUROPI U PORASTU

Tel Aviv - Broj antisemitskih napada povećao se diljem svijeta, pa tako i u mnogim

zemljama zapadne Europe, nakon izraelske ofenzive na pojas Gaze 2009. godine, stoji u najnovijem izvješću iz svibnja Sveučilišta u Tel Avivu. U studiji Instituta Stephen Roth za izučavanje suvremenog antisemitizma i rasizma navodi se kako je najviše antisemitskih napada u Europi zabilježeno u Velikoj Britaniji i Francuskoj. Prošle godine je u Velikoj Britaniji bilo 924 slučaja nasilja protiv Židova, što čini porast od 69 posto, dok su u Francuskoj zabilježena 832 slučaja.

"SHKENDIJA" KOD JOSIPOVIĆA

Zagreb - Predsjednik **Ivo Josipović** primio je 1. lipnja izaslanstvo Albanskog kulturnog društva u Hrvatskoj "Shkëndija" koje ga je upoznao s aktivnostima društva koje ove godine slavi 50-tu obljetnicu postojanja.

Kroz pola stoljeća djelovanja, Društvo "Shkëndija" kontinuirano je vodilo aktivnosti na očuvanju nacionalnog identiteta Albanaca u Hrvatskoj organizirajući niz koncerata, književnih večeri, izložbi i tribina koje su značajno pridonijele jačanju veza između albanskog i hrvatskog naroda, kao i svih drugih građana Republike Hrvatske. Predsjednik Republike čestitao je članovima Društva "Shkëndija" na ovoj značajnoj obljetnici te prihvatio pokroviteljstvo nad središnjom proslavom.

UZELAC: SRBIMA SVE MANJE LOŠE

Ludbreg - "Srbima je u Hrvatskoj sve manje loše", rekao je potpredsjednik Vlade **Slobodan Uzelac** na obilježavanju Dana Vijeća srpske nacionalne manjine Varaždinske županije 22. svibnja u Čukovcu kod Ludbrega. Na obilježavanju Nikolajeva, Uzelac je rekao da je bilo loše svima nakon rata, a pogotovo Srbima, te dodao da se ukupnim naporima i vremenom stvari mijenjaju, možda ne željenom dinamikom, ali da idu na bolje.

"DA SE NIKAD NE ZABORAVI"

Zagreb - U spomen žrtvama srebreničkoga genocida, a u organizaciji Vijeća nacionalne manjine 28. i 29. svibnja po četvrti put je u Srebrenici bio konvoj mladih Bošnjaka Hrvatske i njihovih prijatelja pod nazivom "Da se nikad ne zaboravi". U konvoju je bilo deset autobusa s 500 sudionika iz svih krajeva Hrvatske kojima su se pridružili i Bošnjaci iz Slovenije i Austrije, te BiH.

DVOJEZIČNOST NA IPSILONU

Zagreb - U Zagrebu je 3. lipnja dogovoreno da se na cijeloj trasi Istarskog ipsilona postavi dvojezična, hrvatska i talijanska, signalizacija. To je nakon dugogodišnjeg inzistiranja Talijanske unije i Istarske županije dogovoreno na sastanku na kojem su sudjelovali predsjednik Talijanske unije i saborski zastupnik **Furio Radin**, ministar prometa **Božidar Kalmeta**, ministrica zaštite okoliša **Marina Matulović Dropulić** te predstavnici Bina-Istre.

POBIJEDILA RADINOVA I TREMULOVA LISTA

Rijeka - Na izborima 14. lipnja pripadnici talijanske nacionalne manjine iz Hrvatske i Slovenije birali su predsjednika Talijanske unije, predsjednika Izvršnog odbora te članove Skupštine. Od ukupno 37.659 registriranih birača na izbore je izašlo njih 28,48 posto. Pobjedila je lista Orgoglio Italiano dosadašnjeg predsjednika Furija Radina i predsjednika Izvršnog odbora **Maurizija Tremula** s 55,97 posto glasova, a lista "L'Unione pre la Comunita" predvođena **Silvanom Sauom** i **Orietom Marot** ostala je na 41,04 posto glasova.

PRIMANJE ZA ESULE

Rijeka - Tradicionalno primanje za esule 15. 06. priredili su predsjednica Gradskog vijeća Rijeke **Dorotea Pešić Bukovac** i zamjenici gradonačelnika **Željko Jovanović** i **Miroslav Matešić**. Gradski čelnici informirali su esule o najvažnijim događanjima, posebno na sportskom i kulturnom planu. Najavljeno je potpisivanje sporazuma o suradnji između Rijeke i Rima. Generalni konzul Republike Italije u Rijeci, **Fulvio Rustico**, je kazao kako Rijeka u odnosima prema svim pripadnicima nacionalnih manjina, pa tako i talijanskoj, pokazuje da njeguje europske vrijednosti koje su razvijenije nego drugdje.

IZGLASAN NOVI USTAV I PROMJENE USTAVNOG ZAKONA

Zagreb - Hrvatski Sabor je 16. lipnja donio izmijene Ustava Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, na temelju kojega će se pripadnicima nacionalnih manjina koje u ukupnom stanovništvu sudjeluju s manje od 1,5 posto, uz opće biračko, dati i

dopunsko pravo glasa. Srpskoj nacionalnoj manjini zajamčeno je najmanje tri zastupnička mjesta u Hrvatskom saboru, na temelju općeg biračkog prava.

Izmjene će omogućiti pravnu osobnost koordinacijama nacionalnih manjina, a funkciju koordinacije vijeća srpske nacionalne manjine obavljat će Srpsko narodno vijeće. Na zahtjev HNS-a izbrisana je odredba po kojoj je na dijelu Vukovarsko-srijemske i Osječko-baranjske županije djelovalo Zajedničko vijeće općina (ZVO) sa svojstvom pravne osobe. Na prijedlog HDZ-a zaključkom je Vlada RH obvezana da do kraja srpnja uredi status i financiranje ZVO-a.

Prihvaćen je i amandman Furia Radina, po kojem će se manjinski zastupnici birati s lista stranaka nacionalnih manjina ili lista skupina građana pripadnika nacionalne manjine.

U Izvorišnim osnovama Ustava navedene su sve nacionalne manjine, odnosno dodani su i Bošnjaci, Slovenci, Crnogorci, Makedonci, Rusi, Bugari, Poljaci, Romi, Rumunji, Turci, Vlasi i Albanci.

Thomas Hammarber

VIJEĆE EUROPE O LJUDSKIM PRAVIMA U HRVATSKOJ

Strasbourg - Hrvatska je ostvarila znatan napredak, no i dalje mora biti odlučna u rješavanju ozbiljnih pitanja ljudskih prava izazvanih ratom, ocijenio je 17. lipnja povjerenik Vijeća Europe za ljudska prava **Thomas Hammarberg**, predstavljajući izvješće o Hrvatskoj. Nakon posjeta Hrvatskoj u travnju, Hammarbergovo izvješće donosi preporuke o zaštiti ljudskih prava izbjeglica, prognanika i azilanata, procesuiranju ratnih zločina te o situaciji s Romima.

Povjerenik ističe temeljno pravo svih izbjeglica i prognanika na siguran i dostojanstven povratak, te naglašava da osobitu pozornost treba posvetiti pravu bivših no-

sitelja stanarskih prava, uključivo one koji se ne žele ili ne mogu vratiti u Hrvatsku. "Potrebno je također pronaći pravedna rješenja za raseljene ljude kojima treba priznati godine radnog staža odrađene u područjima koja nisu bila pod vladinim nadzorom", kaže se u izvješću.

Povjerenik Hammarberg ističe također da su daljnje mjere potrebne kako bi se povećala zastupljenost Roma u političkom životu, državnoj upravi i pravosuđu te poboljšale njihove mogućnosti za obrazovanje i zapošljavanje te stambeni uvjeti. Poziva hrvatske vlasti da poduzmu dodatne mjere kako bi se Romima olakšalo stjecanje državljanstva, osobito djeci, te besplatna pravna pomoć u regulaciji njihova pravnog statusa.

Priznajući pozitivne pomake na području zakona za suzbijanje diskriminacije i zločina iz mržnje, povjerenik izražava zabrinutost zbog određenih proturomskih incidenata, uključivo nasilja, te preporuča da se uklone propusti u pravosudnom sustavu i osiguraju učinkovite istrage.

ZAHTJEV ZA ULICU ALEKSANDRA ABRAMOVA

Rijeka - Vijeće srpske nacionalne manjine Grada Rijeke predložilo je da jedna od riječkih ulica nosi ime **Aleksandra Abramova**, creskog studenta koji je krajem prošle godine brutalno pretučen do smrti na Trgu svete Barbare.

"Smatramo da ime Aleksandra Abramova mora zvoniti kao što zvoni ime **Luke Ritza**", izjavila je **Darinka Janjanin**, predsjednica Vijeća srpske manjine u Rijeci.

MEĐUVLADIN MJEŠOVITI ODBOR ZA PROVEDBU ZAŠTITE MANJINA

Zagreb - Od 1. ožujka na radio-televiziji Vojvodine Hrvati u Srbiji mogu svakodnevno pratiti vijesti na hrvatskom jeziku, no na HRT-u još nema ni programa niti redakcije na srpskom jeziku, požalio se 17. 06. **Janko Veselinović**, supredsjedatelj Međuvladinog mješovitog odbora za provedbu Sporazuma između Hrvatske i Srbije o zaštiti prava manjina. Supredsjedatelj s hrvatske strane **Petar Barišić** istakao je kao problem što Hrvati nisu predstavljeni u Skupštini Srbije. Na sjednici bilo je riječi i o govoru mržnje. "Govor mržnje još uvijek postoji u javnim istupima političara, glazbenika, umjetnika i na internetskim forumima. To nije politika ni jedne niti druge države. Na političarima je da osude i spriječe takvu komunikaciju", poručio je Veselinović.

U ZVO-o NEZADOVOLJNI

Vukovar - Predsjednik Zajedničkog vijeća općina (ZVO) **Dragan Crnogorac** izrazio je na konferenciji za novinare 17. lipnja nezadovoljstvo promjenama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u dijelu u kojem se promjene odnose na pravni status ZVO-a, odnosno na brisanje odredbe po kojoj je na dijelu Vukovarsko-srijemske i

Osječko-baranjske županije djelovao ZVO u svojstvu pravne osobe. Podsjetio je da je ZVO osnovan vladinom odlukom od 15. listopada 1998., a pravna osnova za donošenje te odluke su, među ostalim, odredbe Erdutskog sporazuma te vladina Pisma namjere za nastavak mirne reintegracije iz 1997. ZVO se skrbi za zaštitu ljudskih, građanskih i etničkih prava te kulturne i prosvjetne autonomije pripadnika srpske nacionalne manjine u Vukovarsko-srijemskoj i Osječko-baranjskoj županiji.

SRBI I HRVATI O ZAJEDNIČKOM DJELOVANJU PREMA DOMICILNIM DRŽAVAMA

Subotica - Politički predstavnici Srba u Hrvatskoj i Hrvata u Srbiji sastali su se 21. i 22. lipnja u Subotici gdje su zaključili da bi zajednički trebalo činiti pritisak na vlade domicilnih država kako bi se položaj tih manjinskih zajednica poboljšao. "Naši će-šći razgovori, suradnja, olakšat će izvršnoj vlasti u jednoj i drugoj državi da lakše nađu rješenja za naše probleme. Efikasnije je ako to ide koordinirano i s konkretnim rješenjima", dodao je predsjednik DSHV-a **Petar Kuntić**. Hrvatska manjina ima problema s osiguravanjem školskih udžbenika i brojem hrvatskih razreda kojima zbog racionalizacije škola u Srbiji prijeti smanjivanje. U području informiranja, dodao je Kuntić, nije na primjeren način riješeno pitanje televizijskog programa na hrvatskom na Radio televiziji Vojvodine. Predsjednik SDSS-a **Vojislav Stanimirović** je istaknuo da Srbi imaju problema s registriranjem škola u istočnoj Hrvatskoj u kojima se nastava odvija na srpskom, kao i s TV programom na materinskom jeziku. Kako je istaknuo, polusatna emisija koja se jednom tjedno emitira na HTV i to za sve manjine, ne zadovoljava informativne potrebe Srba u Hrvatskoj.

ISPRAVAK:

U 37. broju "Manjinskog FORUMA" u tekstu "Bit ću zapreka svakoj diskriminaciji" u dijelu koji se odnosi na posjet izaslanstva Savjeta za nacionalne manjine predsjedniku Ivi Josipoviću potkrpala se greška pa je članu izaslanstva Darku Šoncu pogrešno napisano ime. Ovim putem se ispričavamo g. Šoncu.

STINA NOVINSKA AGENCIJA

izdavač: STINA d.o.o. Split
Šetalište Bačvice 10, 21000 SPLIT, Croatia
tel/fax: ++385/21/321-421, 488-945
e-mail: stina@zamir.net & stina@st.t-com.hr
internet: www.stina.hr
direktor: Goran Vežić
glavni urednik: Stojan Obradović